

Uloga kulturnih aktivnosti u poticanju čitanja u Gradskoj knjižnici Velika Gorica

Matković Mikulčić, Nika

Master's thesis / Diplomski rad

2020

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, University of Zagreb, Faculty of Humanities and Social Sciences / Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:131:507281>

Rights / Prava: [Attribution-NonCommercial-NoDerivatives 4.0 International/Imenovanje-Nekomercijalno-Bez prerada 4.0 međunarodna](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-28**

Sveučilište u Zagrebu
Filozofski fakultet
University of Zagreb
Faculty of Humanities
and Social Sciences

Repository / Repozitorij:

[ODRAZ - open repository of the University of Zagreb
Faculty of Humanities and Social Sciences](#)

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
FILOZOFSKI FAKULTET
ODSJEK ZA INFORMACIJSKE I KOMUNIKACIJSKE ZNANOSTI
SMJER BIBLIOTEKARSTVO
Ak. god. 2019./2020.

Nika Matković Mikulčić

**Uloga kulturnih aktivnosti u poticanju čitanja
u Gradskoj knjižnici Velika Gorica**

Diplomski rad

Mentor: prof. dr. sc. Ana Barbarić

Zagreb, srpanj 2020.

Izjava o akademskoj čestitosti

Izjavljujem i svojim potpisom potvrđujem da je ovaj rad rezultat mog vlastitog rada koji se temelji na istraživanjima te objavljenoj i citiranoj literaturi. Izjavljujem da nijedan dio rada nije napisan na nedozvoljen način, odnosno da je prepisan iz necitiranog rada, te da nijedan dio rada ne krši bilo čija autorska prava. Također izjavljujem da nijedan dio rada nije korišten za bilo koji drugi rad u bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili obrazovnoj ustanovi.

(potpis)

Sadržaj

Sadržaj.....	iv
1. Uvod.....	1
2. Određenje pojma kulturnih aktivnosti u knjižnici	3
2.1. Pojam kulture	3
2.2. Definicija narodne knjižnice	4
2.3. Kulturne aktivnosti u narodnoj knjižnici.....	5
3. Animacija kao oblik kreativnog posredništva.....	6
4. Vrste kulturnih aktivnosti u narodnoj knjižnici	8
4.1. Svrha kulturnih aktivnosti u narodnoj knjižnici.....	8
4.1.1. Socijalna svrha kulturnih aktivnosti.....	9
4.1.2. Marketinško-promotivna svrha kulturnih aktivnosti	9
4.1.3. Obrazovna svrha kulturnih aktivnosti.....	11
5. Gradska knjižnica Velika Gorica	12
5.1. Iz povijesti Knjižnice	12
5.2. Prostor Knjižnice.....	14
5.3. Knjižnična građa	14
5.4. Zavičajna zbirka	15
5.5. Članstvo.....	16
5.6. Djelatnici	16
5.7. Knjižnica na mrežnim stranicama	16
5.8. Izdavačka djelatnost	17
5.9. Strategija razvoja.....	18
6. Primjeri provođenja kulturnih aktivnosti u Gradskoj knjižnici Velika Gorica.....	20
6.1. Središnji odjel za odrasle.....	21
6.2. Dječji odjel.....	26

6.3. Područna knjižnica Galženica	28
7. Anketni upitnik o ulozi kulturnih aktivnosti u poticanju čitanja u Gradskoj knjižnici Velika Gorica	31
7.1. Metodologija istraživanja.....	31
7.2. Struktura anketnog upitnika	32
7.3. Analiza odgovora	32
7.3.1. Sociodemografski podaci.....	33
7.3.2. Podaci o korištenju Knjižnice	35
7.3.3. Uloga kulturnih aktivnosti u promicanju čitanja i zadovoljstvo korisnika	41
7.3.4. Usluge Knjižnice i navike korisnika u doba epidemije koronavirusa.....	44
7.4. Rasprava.....	47
8. Zaključak.....	50
9. Literatura.....	52
Popis grafikona	54
Prilozi.....	55
Prilog 1 – Anketni upitnik <i>Uloga kulturnih aktivnosti u poticanju čitanja u Gradskoj knjižnici Velika Gorica</i>	55
Sažetak	59
Summary	60

1. Uvod

Razvijanje ljubavi prema čitanju zadatak je koji u djece nastoje ispuniti roditelji, odgajatelji, učitelji. Knjižničari ga, međutim, uzimaju za cilj neovisno o dobi svojih članova i korisnika. Poticanje čitanja u današnje vrijeme predstavlja izazov s obzirom na tehnološku revoluciju koja je dovela do novih čitateljskih okruženja, a samim time i do promjena u čitateljskim navikama i kvaliteti čitanja. S obzirom na brzorastuće promjene u društvu, i knjižnice već niz godina izlaze iz svojih zidova te nastoje biti kreativne i inovativne u ostvarenju toga zadatka. Jedan od načina je i ponuda raznih kulturnih aktivnosti za svoje članove i korisnike, s ciljem promocije knjige i čitanja među svim skupinama stanovnika, stoga se postavlja pitanje koliko su one u tome uspješne te kakav utjecaj takve aktivnosti imaju na lokalno stanovništvo.

Ovaj diplomski rad ima za temu istražiti i prikazati ulogu kulturnih aktivnosti u poticanju čitanja u Gradskoj knjižnici Velika Gorica. Gradska knjižnica Velika Gorica od ranog je djetinjstva bilo mjesto na kojem sam kroz knjigu i razne aktivnosti učila o svijetu oko sebe te zavoljela čitanje, stoga sam upravo tu knjižnicu uzela za primjer pri obrađivanju teme diplomskoga rada. Tema ovoga rada dosad nije istražena na ovaj način, a smatram da je relevantna i zanimljiva za znanstvenu zajednicu, kao i društveno korisna za širu zajednicu dajući praktične savjete i ideje za promociju čitanja.

U pogledu strukture rada, nakon uvoda odredit će se pojam kulturnih aktivnosti u knjižnici, definirajući zasebno kulturu te narodnu knjižnicu, njezine djelatnosti, ulogu i svrhu. Potom će se pojasniti animacija u kontekstu kreativnog posredništva. Teorijsku podlogu rada zaokružiti će prikaz kulturnih aktivnosti koje se provode u narodnim knjižnicama i svrha koje ostvaruju. U drugome dijelu rada predstaviti će se Gradska knjižnica Velika Gorica, kao i događanja koja se provode na njezine tri lokacije: Dječjem odjelu, Središnjem odjelu za odrasle te u Područnoj knjižnici Galženica, a koja su primjer dobre prakse. Prikazat će se razne vrste kulturnih aktivnosti, od onih koje se provode u samom prostoru knjižnice do onih koje se provode izvan njezinih prostora. U radu će posebno biti istaknut doprinos koji su te aktivnosti ostvarile u približavanju knjige korisnicima i razvijanju ljubavi prema čitanju. Sljedeće poglavlje obuhvatit će rezultate anketnog upitnika provedenog u svibnju 2020. godine u kojemu je ispitano mišljenje korisnika Knjižnice o programima koje organizira Gradska knjižnica Velika Gorica te o njihovom utjecaju na razvoj čitalačke publike. S obzirom da je istraživanje provedeno za vrijeme epidemije koronavirusa, u vremenu koje je od knjižnica zahtijevalo

prilagodbu i djelovanje u drugačijim okolnostima, pružit će se uvid u snalaženje knjižničara i ponudu sadržaja u novonastalim uvjetima.

Cilj ovog diplomskog rada jest prikazati raznolikost aktivnosti koje Gradska knjižnica Velika Gorica provodi te način na koji čini središte kulturnog života svoje zajednice, potičući čitanje koje je neophodno za daljnji razvoj i učenje svakog pojedinca. Očekuje se da rezultati istraživanja opravdaju važnu ulogu kulturnih aktivnosti u poticanju čitanja te u stvaranju slike o knjižnici kao trećem prostoru koji, uz svoju redovnu djelatnost posudbe knjižnične građe, ide ukorak s novim tehnologijama nudeći široku ponudu događanja kroz koja se promiče čitanje i obogaćuje kulturni život lokalnog stanovništva uz usvajanje novih znanja i vještina.

2. Određenje pojma kulturnih aktivnosti u knjižnici

Kultura je sastavni i neizostavni dio života svakoga pojedinca i zajednice. Obogaćuje čovjeka na duhovnoj razini, čineći svakodnevicu sadržajnijom, kvalitetnijom i raznovrsnijom. Uz ostale kulturne ustanove poput muzeja, kazališta i galerija, knjižnice također u velikoj mjeri pridonose obogaćivanju kulturnog života društva u cjelini. One su bitan čimbenik u razvoju pojedinca i zajednice, posebno zato što su otvorene i dostupne svim članovima društva, bez obzira na njihovu dob, spol, rasu, vjeroispovijest i socioekonomski status. Kako bi se moglo podrobnije govoriti o kulturnim aktivnostima u knjižnici, potrebno je definirati kulturu i narodnu knjižnicu te ih staviti u međusobni kontekst.

2.1. Pojam kulture

Kultura je vrlo širok pojam te se ne može promatrati jednoznačno. E. B. Tylor dao je prvu znanstvenu definiciju kulture prema kojoj se ona u najširem smislu odnosi na „znanje, vjeru, umjetnost, moral, zakone i običaje. Tomu rasponu valja dodati da se, u suprotnosti s današnjim duhovnim značenjem koje ju vezuje za simbolički svijet odvojen od tjelesnih potreba, ona prvotno odnosila na materijalni proces kolonizacije, štovanja, obradbe i oplođivanja zemlje.“¹ Ključna odrednica tog pojma jest da se posjedovanje kulture, među svim živim bićima, pripisuje jedino čovjeku i da je on usvaja učenjem. To mu omogućuje prenošenje znanja, ideja i vrijednosti budućim generacijama. Ako se prvotno značenje koncepta kulture, koje između ostaloga upućuje na pažljivi uzgoj i njegu biljaka, promotri u vezi s ljudskim odgojem, u prenesenome značenju može se zaključiti da se kultura odnosi na kultiviranje putem odgoja i obrazovanja koje dovodi do razvoja ljudskih potencijala, kao što se u neka daleka vremena to odnosilo na biljke. A kako bi čovjek kultivirao različite aspekte svoje prirode, potrebne su mu različite kulture.²

Brojni kritičari i teoretičari razvijali su razne koncepcije kulture tijekom povijesti. Tako se kultura u današnje vrijeme može shvaćati u kontekstu politike (totalitarna, demokratska kultura), arheologije (vučedolska kultura), biologije (kultura bakterija), agronomije (ratarske kulture, primjerice žitarice), ali i kao poseban društveni sektor. Međutim, u svakodnevnom govoru izraz kultura koristi se ponajprije „za duhovno i umjetničko stvaralaštvo, te takve

¹ Kultura. // Hrvatska enciklopedija. Mrežno izd. Zagreb : Leksikografski zavod Miroslav Krleža, cop. 2020. Dostupno na: <https://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=34552> (21.03.2020.).

² Leitner, S. Što je kultura? // Nova Akropola. Rujan 2016. Dostupno na: <https://nova-akropola.com/covjek-i-svijet/aktualno/sto-je-kultura/> (24.03.2020.).

aktivnosti i tvorbe, a u najužem, reduciranom smislu, za poželjan stil ponašanja (bonton).“³ Upravo ovo zadnje poimanje kulture uzet će se kao kontekst za razmatranje kulturnih aktivnosti u narodnoj knjižnici.

2.2. Definicija narodne knjižnice

Svaka narodna knjižnica specifična je na svoj način budući da djeluje u različitim okolnostima, stoga se i načini na koje pružaju usluge razlikuju. Usprkos tome, karakteriziraju ih određene zajedničke osobine koje su definirane u publikacijama krovne knjižničarske organizacije.

IFLA-ine i UNESCO-ove smjernice za razvoj službi i usluga definiraju narodnu knjižnicu kao „organizaciju koju osniva, podržava i financira određena zajednica putem lokalne, regionalne ili nacionalne vlasti ili putem nekog drugog oblika organizacije. Ona osigurava pristup znanju, informacijama i djelima mašte pomoću niza izvora i službi, a na raspolaganju je svim članovima zajednice bez obzira na njihovu rasu, nacionalnost, dob, spol, religiju, jezik, invaliditet, ekonomski i radni status te obrazovanje.“⁴

Smjernice isto tako navode kako su glavne djelatnosti narodne knjižnice „pružanje usluga i osiguravanje građe na različitim medijima kako bi zadovoljila obrazovne i informacijske potrebe te potrebe za osobnim razvojem, uključujući i razonodu i potrebe vezane uz slobodno vrijeme, kako pojedinca tako i grupa.“⁵

Što se tiče uloge i svrhe narodne knjižnice u Smjernicama je, između ostaloga, istaknuto kako „narodna knjižnica ima važnu ulogu osiguravanja žarišta za kulturni i umjetnički razvoj zajednice te pomaganja pri oblikovanju i održavanju kulturnog identiteta zajednice. To se može postići u suradnji s odgovarajućim lokalnim i regionalnim organizacijama, pružanjem prostora za kulturne aktivnosti, organiziranjem kulturnih programa i brigom da kulturni interesi budu zastupljeni u fondu knjižnice.“⁶

Na kraju, između ostalih ključnih zadaća koje moraju biti jezgrom službi narodne knjižnice, u istoj publikaciji u sklopu IFLA-inog i UNESCO-ovog Manifesta za narodne knjižnice navedene su i one zadaće vezane za kulturu: „promicanje svijesti o kulturnom naslijeđu, uvažavanje umjetnosti, znanstvenih postignuća i inovacija, osiguranje pristupa kulturnim

³ Kultura. // Proleksis enciklopedija online. Zagreb : Leksikografski zavod Miroslav Krleža, cop. 2013. 22.06.2012. Dostupno na: <http://proleksis.lzmk.hr/33149/> (21.03.2020.).

⁴ Narodna knjižnica : IFLA-ine i UNESCO-ove smjernice za razvoj službi i usluga / priredila radna skupina Sekcije za narodne knjižnice na čelu s Philipom Gillom. Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2003. Str. 1.

⁵ Isto. Str. 1-2.

⁶ Isto. Str. 6.

izvedbama svih izvedbenih umjetnosti, gajenje dijaloga među kulturama i zastupanje kulturnih različitosti.“⁷

Poseban naglasak stavljen je na lokalnu kulturu koju narodna knjižnica treba čuvati i promicati u svoj njenoj raznolikosti. To je moguće ostvariti, primjerice, izložbama, prikupljanjem građe za zavičajnu zbirku, izdavačkom djelatnošću djela važnih za lokalnu zajednicu i razvijanjem interaktivnih programa o mjesnim temama. Iz navedenoga je vidljivo kako narodna knjižnica, da bi ostvarila dugoročni uspjeh, svoje djelovanje treba zasnivati prvenstveno na kulturi područja na kojem djeluje.⁸

2.3. Kulturne aktivnosti u narodnoj knjižnici

Uzevši u obzir definiciju narodne knjižnice, određenje njezine djelatnosti te uloge, svrhe i ključnih zadaća, usko vezanih uz kulturu, razvidno je da su knjižnice javne kulturne ustanove koje značajno doprinose osobnom napretku i razvoju pojedinca i zajednice te da moraju svojim djelovanjem na lokalnoj razini zadovoljiti kulturne potrebe svojih korisnika. S druge strane, može se zaključiti da su kulturne aktivnosti u narodnoj knjižnici događanja koja proizlaze iz duhovnog i umjetničkog stvaralaštva, koja ohrabruju kulturni i umjetnički razvoj korisnika svih dobnih skupina, a koja se organiziraju sa svrhom ispunjavanja različitih ciljeva, od socijalnih, marketinško-promotivnih do obrazovnih. Bitno je naglasiti da su to besplatne aktivnosti otvorene za sve članove zajednice te u tom smislu u punoj mjeri omogućuju svakom pojedincu ostvarivanje prava na kulturu, što kod nekih drugih kulturnih programa, kao što su kazališne predstave, koncerti i kino projekcije nije slučaj jer uživanje u većini takvih sadržaja i zadovoljavanje kulturnih potreba na taj način ujedno ovisi o materijalnim mogućnostima pojedinca.

⁷ Isto. Str. 76.

⁸ Isto. Str. 8-9.

3. Animacija kao oblik kreativnog posredništva

Uz knjižare, najvažniji posrednici između knjige i publike su knjižnice. Već odavno su knjižnice prestale biti isključivo arhivi knjiga, odnosno mjesta na kojima se samo čuvaju, zadužuju i razdužuju knjige te mjesta koja predstavljaju osnovu za obrazovni i znanstveni rad, što je bila njihova prvotna namjena. U 19. stoljeću budi se nacionalna svijest, jačaju radnička klasa i socijalni pokreti, što dovodi do razvoja sustava narodnih knjižnica. Zbog toga se širi prvobitni koncept knjižnice te se od nje čini kulturni centar koji ima za svrhu širenje obrazovanja, kulture, pa i zabave najširih slojeva stanovništva.⁹ Sve to dovodi i do promjena u obrazovanju i radnim zadacima te obvezama knjižničara.

Kako bi zadovoljila kulturne potrebe svojih korisnika, knjižnica organizira kulturne aktivnosti na način da djeluje kao posrednik između ljudi i kulture, koristeći pritom animaciju kao neophodan oblik posredovanja.¹⁰ Animacija predstavlja ukupnost djelovanja „kojima se uspostavlja živ odnos između primatelja i kulturnih aktivnosti.“¹¹

U tom smislu, djelatnost animacije u području kulture definira se kao:

- „oslobađanje mogućnosti svakog čovjeka u cilju slobodnog i stvaralačkog izražavanja vlastite osobnosti putem umjetnosti, znanosti, proizvodnog ili društvenog rada itd.;
- poticanje i omogućavanje prihvaćanja kulturnih (umjetničkih, znanstvenih i drugih) ostvarenja i vrijednosti, svoje i prethodnih generacija, njihovo razumijevanje, uživanje u njima; naravno, i vrijednosti vlastite, nacionalne kulture i vrijednosti drugih kultura i civilizacija koje čine zajedničku kulturnu baštinu čovječanstva;
- suočavanje čovjeka s problemima suvremenog društva u kojem živi i razvijanje svijesti o potrebi kritičkog mišljenja i odlučivanja u svim područjima društvenog života, te potrebi učešća – aktivnog i stvaralačkog – u društvenom i kulturnom životu zajednice.“¹²

Najznačajniji zagovornici animacije kao kulturne djelatnosti su Vijeće Europe i njegov Odjel za kulturni razvoj, a među nositelje programa animacije uvrštene su i knjižnice. Sukladno tome, još je 1972. godine, na savjetovanju o ulozi knjižnica u cjeloživotnom obrazovanju, zaključeno „da bi svi bibliotekari trebali biti animatori i da se to treba odraziti u njihovom profesionalnom obrazovanju.“¹³

⁹ Dragičević Šešić, M.; Stojković, B. *Kultura, menadžment, animacija, marketing*. Zagreb : Kulturno informativni centar, 2013. Str. 94-95.

¹⁰ Isto. Str. 169.

¹¹ Simonot, M. u Dragičević Šešić, M.; Stojković, B. *Nav. dj.*, str. 169.

¹² Dragičević Šešić, M.; Stojković, B. *Nav. dj.*, str. 169.

¹³ Isto. Str. 100.

Koncept animacije kao kreativnog posredništva razlikuje se od tržišnog posredništva jer ne podrazumijeva komercijalni rezultat za glavni cilj, već složenu organizaciju i vođenje kulturne akcije za vrijeme održavanja programa, neovisno o tome radi li se o redovitoj djelatnosti određene kulturne institucije, u ovom slučaju knjižnice, ili o povremenim programima i manifestacijama. Njezin značaj je u tome što stvara potrebu za produblјivanjem znanja, razvijanjem interesa i samoobrazovanjem.¹⁴ Tako, primjerice, jedan književni susret može biti popraćen dodatnim akcijama, recimo izložbom djela gostujućeg autora uz preporuke za čitanje, informativnim materijalom – plakat i letci za najavu književnog susreta izloženi u prostoru knjižnice te objava o susretu na web stranici knjižnice i na društvenim mrežama, razgovorom nakon književnog susreta te najavom kazališnih adaptacija književnih djela.

¹⁴ Isto. Str. 169-170.

4. Vrste kulturnih aktivnosti u narodnoj knjižnici

Uz prvotnu svrhu širenja obrazovanja, narodne knjižnice već se u 19. stoljeću „aktivno uključuju u kulturni život svojih građana utječući na razvitak kulture i obrazovanja širokog kruga ljudi. Stoga je stanje razvoja narodnih knjižnica, na neki način lakmusov papir, indikator ili kôd iz kojega se može iščitati stupanj brige društva o vlastitu kulturnom razvoju.“¹⁵

Poslovni zadaci knjižničara u današnje su vrijeme dosta razgranati, pa tako osim onih bibliotečnih i informacijskih u njih ubrajamo i organizaciju raznovrsnih događanja i priredbi. U tom se kontekstu o knjižničarima može govoriti kao o kulturnim animatorima. Kao osnovni oblik animacije knjižničari su u početku koristili razgovor, ali s vremenom su se razvili i drugi oblici animacije pa se u knjižnicama organizira čitav niz kulturnih aktivnosti: predavanja, tribine, seminari, razgovori, savjetovanja, književne promocije, čitateljski klubovi, umjetničke večeri, susreti, kvizovi, kazališne predstave, koncerti, izložbe svih tipova, filmske i video projekcije, sinkretične priredbe i manifestacije, ciljani programi za pojedine starosne ili društvene skupine (djeca, mladi, osobe starije životne dobi...)¹⁶

Pored toga, knjižničar u ulozi kulturnog animatora povezuje knjižnicu s drugim institucijama kulture organiziranjem pratećih programa za pojedine veće festivale i manifestacije, planira marketing knjižnice, što uključuje istraživanje potreba korisnika, organizaciju promotivnih akcija, pripremu informativnih letaka i distribuciju informacija o novim knjigama, osmišlja akcije i programe za potrebe vrtića, škola, bolnica, udruga, amaterskih društava, prati odaziv publike na aktivnosti, a ujedno i recepciju programa od strane publike, osniva čitateljske klubove te istražuje kulturne i čitateljske potrebe svojih korisnika s ciljem unapređenja animacijskog i marketinškog djelovanja.¹⁷

Sve navedeno od knjižnice čini pravi lokalni kulturni centar dostupan svim slojevima društva, a pojedine kulturne aktivnosti, poput koncerata, filmskih projekcija i sl. uvelike privlače i osobe koje nisu članovi knjižnice.

4.1. Svrha kulturnih aktivnosti u narodnoj knjižnici

Široki raspon događanja koja se održavaju u narodnim knjižnicama upućuje na činjenicu da se takvim programima nastoje zadovoljiti različiti ciljevi. Kulturne aktivnosti u narodnoj knjižnici imaju socijalnu, marketinško-promotivnu i obrazovnu svrhu, koje je potrebno pobliže objasniti.

¹⁵ Golja, T. Odabrane teme suvremenog menadžmenta u kulturi i turizmu. Pula : Sveučilište Jurja Dobrile u Puli, 2017. Str. 195.

¹⁶ Dragičević Šešić, M.; Stojković, B. Nav. dj., str. 100.

¹⁷ Isto. Str. 100-101.

4.1.1. Socijalna svrha kulturnih aktivnosti

Provođenjem kulturnih aktivnosti „knjižnice se [...] mogu prepoznati kao ustanove u kulturi koje daju potporu obrazovanju i možda najviše od svih ustanova u kulturi pružaju uvid u odnose među ljudima, potiču socijalnu inkluziju i osiguravaju kreativnu raznolikost širokom dijapazonu ljudi od predškolske dobi do osoba treće životne dobi.“¹⁸ Uz to, one „osiguravaju slobodan pristup informacijama, programe za cjeloživotno učenje, prostor za kvalitetno provođenje slobodnog vremena, ali i socijalizaciju i pomoć korisnicima s poteškoćama u razvoju.“¹⁹

Iz navedenoga se vidi kako narodna knjižnica ispunjava socijalnu komponentu kroz provođenje brojnih kulturnih aktivnosti, odnosno programa usmjerenih na pojedine društvene skupine, korisnike svih dobnih skupina, neovisno o njihovoj nacionalnosti, vjeri, rodnom identitetu, jeziku, obrazovanju, radnom statusu ili nekom drugom osobnom obilježju. Knjižnica bi trebala poštovati različitosti i njegovati jednak pristup svim članovima zajednice, zalažući se za društvenu uključenost. Ona je bitan faktor inkluzije unutar lokalne zajednice osoba starije životne dobi, osoba s invaliditetom te djece i mladih.

4.1.2. Marketinško-promotivna svrha kulturnih aktivnosti

Institucije kulture i umjetnosti specifične su po svojim proizvodima koji zadovoljavaju uglavnom kvalitativne čovjekove potrebe s naglašenom nematerijalnom komponentom. Kulturne aktivnosti u knjižnicama primjer su takvih proizvoda. Kada se o njima govori u smislu marketinških i promotivnih aktivnosti, one su usmjerene na ostvarenje ultimativnog cilja – povećanje broja korisnika, odnosno osmišljavanje djelotvornih načina da se oni privuku.²⁰ Ukoliko žele osigurati postojanje „potencijalno predestiniranih“ korisnika, kulturne ustanove, pa tako i knjižnice, „trebaju osmisliti aktivnosti u sklopu razvijanja dugoročne marketinške strategije kojima će kreirati, poticati i usmjeravati potrebe budućih korisnika kako bi one bile generator i smjernice budućeg razvoja i djelovanja.“²¹ Promidžba zapravo predstavlja način na koji knjižnica komunicira s korisnicima, prati njihove potrebe te im nastoji udovoljiti, odnosno

¹⁸ Kovačević, J. Narodna knjižnica : središte kulturnog i društvenog života. Zagreb : Naklada Ljevak, 2017. Str. 14.

¹⁹ Isto. Str. 15.

²⁰ Pavičić, J. Strategija marketinga neprofitnih organizacija. Zagreb : Masmedia, 2003. Str. 353.

²¹ Isto. Str. 354.

pokazuje nam kako se knjižnica približava svojim članovima i nastoji ih zadržati, dok istovremeno privlači i potencijalne korisnike.²²

S obzirom da je u perspektivi brojnih pojedinaca knjižnica i dalje mjesto na kojem isključivo posuđuju knjige, potrebno je osvijestiti korisnike o brojnim ostalim mogućnostima koje knjižnica nudi te ih uvjeriti u korisnost svojih usluga i programa. To znači da je nužno provesti promidžbeni plan koji, prema IFLA-inim smjernicama za narodne knjižnice, može uključivati sljedeće elemente promotivnih aktivnosti:²³

- korištenje tiskanih, elektroničkih i komunikacijskih medija u pozitivne svrhe
- postavljanje poveznica na odgovarajuće mrežne stranice i portale
- knjižnične mrežne stranice [...]
- društvene medije kao što su Facebook, Twitter i YouTube
- redovito izdavanje i pripremanje popisa građe i letaka
- izložke i izložbe
- uočljivo postavljanje oznaka u knjižnici i izvan nje
- sajmove knjiga
- grupe „prijatelja knjižnice“
- proglašavanje jednog tjedna u godini tjednom knjižnice i druge skupne promidžbene aktivnosti
- obilježavanje godišnjica i obljetnica [...]
- posebne publikacije knjižnice, npr. o povijesti knjižnice ili povijesti zajednice.

Iz navedenoga se zaključuje da različite kulturne aktivnosti koje organizira knjižnica teže zadovoljenju potreba korisnika, produbljujući veze s već postojećim članovima i privlačeći nove korisnike istovremeno.

Ovim aktivnostima moguće je pridodati još mnogo drugih, a detaljniji prikaz njihove raznovrsnosti uslijedit će u idućem poglavlju na primjeru Gradske knjižnice Velika Gorica.

²² Strategic Marketing in Library and Information Science / urednik Irene Owens. Binghamton : The Haworth Information Press, 2002. Str. 11.

²³ IFLA-ine smjernice za narodne knjižnice / uredile Christie Koontz i Barbara Gubbin. Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2011. Str. 100-101.

4.1.3. Obrazovna svrha kulturnih aktivnosti

Obrazovna svrha i uloga narodne knjižnice intrinzična je karakteristika svake knjižnice, s obzirom na to da je u početku knjižnica podrazumijevala svojevrsan arhiv knjiga te mjesto za učenje, istraživanje i naobrazbu. Uvođenjem različitih kulturnih aktivnosti u prostor knjižnice ta se uloga dodatno oplemenjuje i širi kroz organizaciju predavanja, radionica, izložaba i sl. Uz zastupljenost različitih tema i područja interesa kroz kulturne aktivnosti, korisnici produbljuju svoje znanje, stječu nove spoznaje i vještine te se informacijski opismenjuju kako bi postali ravnopravni članovi društva znanja.

5. Gradska knjižnica Velika Gorica

Gradska knjižnica Velika Gorica nezaobilazna je institucija u promicanju knjige i čitanja. Kao mjesni prilaz znanju, ova knjižnica tijekom čitave godine nastoji, između ostaloga,

- stvarati i jačati čitalačke navike kod djece od najranije dobi, kao i kod odraslih osoba,
- stvarati mogućnost za osobni kreativni razvitak, naročito kod djece i mladih,
- promicati svijest o kulturnom naslijeđu, uvažavanju umjetnosti, znanstvenih postignuća i inovacija,
- njegovati dijalog među kulturama i zastupati kulturne različitosti.²⁴

Njezin središnji dokument je Statut Gradske knjižnice Velika Gorica koji je usvojen krajem 2019. godine.

Grad Velika Gorica osnivač je Gradske knjižnice Velika Gorica, sukladno tome ima obavezu osigurati sredstva iz proračuna za njezinu djelatnost prema Zakonu o financiranju javnih potreba u kulturi.²⁵

5.1. Iz povijesti Knjižnice

3. siječnja 1886. godine otvorena je Prva čitaonica u Velikoj Gorici u prostorijama svratišta „K Bieloju ruži“ u okviru kulturnog društva „Sloga“. Njezin idejni začetnik i utemeljitelj bio je tadašnji župan turopoljski Stjepan pl. Josipović, koji se zalagao i za gradnju namjenske zgrade za čitaonicu. Njegovom smrću ta je ideja zamrla te do današnjeg dana nije ostvarena. Čitaonica je u početku bila pretplaćena na 19 naslova periodike. Rad Čitaonice i knjižnice ponovno je zaživio nakon ratnih zbivanja te je za novog predsjednika 1920. godine izabran Franjo pl. Lučić, župan turopoljski, poklonik knjige i čitanja. To razdoblje obilježava otvaranje brojnih čitaonica te školskih i seoskih knjižnica u turopoljskim selima, a po završetku Drugoga svjetskog rata djelovale su i tri pokretne knjižnice. 1947. godine knjižnica u Velikoj Gorici postaje Kotarska knjižnica i djeluje kao samostalna ustanova. 1960. godine ulazi u sastav Narodnog sveučilišta Juraj Kokot koje je osnovano te godine. Smještena je u kući obitelji Prahir preko puta današnje zgrade Pučkog otvorenog učilišta, a tri godine kasnije dobila je prostor u Zadružnom domu.

²⁴ Gradska knjižnica Velika Gorica. Izvješće o ostvarenom programu u Gradskoj knjižnici Velika Gorica za razdoblje od 01.01.2019. do 31.12.2019. Str. 3. Dostupno na: <http://www.knjiznica-vg.hr/wp-content/uploads/2015/02/izvje%C5%A1%C4%87e2019.pdf> (12.5.2020.).

²⁵ Strategija razvoja grada Velike Gorice 2014. – 2020. : nacrt. // Gorica.hr. Str. 73. Dostupno na: <http://www.gorica.hr/dokumenti/strategija-draft.pdf> (12.5.2020.).

Knjižnična mreža u Velikoj Gorici širi se 1980. godine otvaranjem Područne knjižnice Galženica, a pokretne knjižnice tih godina posjećivale su radne kolektive velikogoričkog područja kako bi knjigu što više približile radnicima. Iduće godine osnovana je knjižna stanica u naselju Podbrežnica u Velikoj Gorici. 1985. godine Knjižnica je izdvojena iz radne jedinice Centar za kulturu, u sklopu koje je djelovala od 1963., te je osnovana zasebna jedinica pod nazivom Bibliotečno – informacijski centar u čijem je sastavu bio i Odjel za dokumentaciju. Prva adaptacija i proširenje prostora Knjižnice u sklopu Narodnog sveučilišta odvijalo se 1990. godine. Do 1995. Knjižnica je imala status Općinske knjižnice jer je Velika Gorica bila općina u sastavu Grada Zagreba, no te godine Velika Gorica dobiva status samostalnog grada. 1999. godine Knjižnica se izdvaja iz sastava Narodnog sveučilišta u samostalnu ustanovu pod nazivom Gradska knjižnica Velika Gorica te se informatizira i postaje prva ustanova koja građanima nudi usluge bazirane na novoj tehnologiji. Od 2004. do 2006. godine Gradska knjižnica Velika Gorica po drugi puta se preuređuje i proširuje, a za to vrijeme djeluje na izmještenim lokacijama. 16. listopada 2006., u sklopu nacionalne manifestacije Mjesec hrvatske knjige, svečano je otvoren novouređeni i prošireni prostor Gradske knjižnice Velika Gorica u sklopu zgrade Pučkog otvorenog učilišta. Knjižnica pokreće svoje mrežne stranice 2007. godine. Iste godine dobiva nagradu Grada s likom Franje pl. Lučića u znak zahvalnosti za iznimna dostignuća u obavljanju knjižničarske djelatnosti, te razvoju kulture, obrazovanja i informiranja građana u Velikoj Gorici. 2008. godine umrežene su sve tri lokacije kako bi korisnici s jedinstvenom članskom iskaznicom mogli koristiti usluge Knjižnice u svim lokacijama. Put prema e-čitanju otvoren je donacijom e-čitača u sklopu projekta Veleposlanstva SAD-a u Republici Hrvatskoj „Elektronički čitač na dohvat ruke“ te je kao prva knjižnica u Zagrebačkoj županiji dobila novu uslugu.²⁶

U 2017. godini došlo je do novih spoznaja o povijesti Knjižnice otkrivanjem pravila Prve čitaonice u Velikoj Gorici. Dok je istraživao građu u Hrvatskom državnom arhivu, novinar Aleksandar Božić naišao je među nerazvrstanim materijalima na dokument od 8. ožujka 1885. koji sadrži Pravila Prve čitaonice u Velikoj Gorici.²⁷

²⁶ Gradska knjižnica Velika Gorica u lokalnoj zajednici : 130. obljetnica otvaranja Prve čitaonice u Velikoj Gorici / urednica Katja Matković Mikulčić. Velika Gorica : Gradska knjižnica Velika Gorica, 2016. Str. 9-29.

²⁷ Gradska knjižnica Velika Gorica. Izvješće o ostvarenom programu u Gradskoj knjižnici Velika Gorica za razdoblje od 01.01.2017. do 31.12.2017. Str. 31. Dostupno na: <http://www.knjiznica-vg.hr/wp-content/uploads/2018/02/izvje%C5%A1%C4%87e2017.pdf> (18.5.2020.).

5.2. Prostor Knjižnice

Gradska knjižnica Velika Gorica djeluje na tri lokacije. U zgradi Pučkog otvorenog učilišta na adresi Zagrebačka 37 smješteni su Središnji odjel za odrasle te zasebni Dječji odjel, a Područna knjižnica Galženica nalazi se u zgradi Doma kulture na Trgu Stjepana Radića 5.

Površina prostora sve tri lokacije iznosi 730 m², a prostor veličinom ne zadovoljava stvarne potrebe ni propisane Standarde za narodne knjižnice u Republici Hrvatskoj, prema kojima bi grad od 63.517²⁸ stanovnika trebao osigurati prostor veličine od oko 1968 m² za obavljanje knjižnične djelatnosti.²⁹ Taj se problem uzastopce ističe u godišnjim izvješćima o radu, međutim nedostatak sadašnjeg prostora ustanove još uvijek nije riješen.

U prostoru Središnjeg odjela za odrasle smještene su čitaonica novina i časopisa te studijska čitaonica, koja se često transformira u prostor za događanja. Korisnicima su na raspolaganju četiri računala, od toga dva s pristupom internetu, jedno za tihi rad te jedno za pretraživanje računalnog kataloga Knjižnice. U Područnoj knjižnici Galženica dva su korisnička računala, a u Dječjem odjelu tri. U svim lokacijama omogućen je i pristup bežičnoj mreži pa korisnici putem vlastitih računala mogu besplatno pristupiti internetu u prostoru knjižnice.³⁰ Od siječnja 2019. pristup internetu besplatan je za sve članove Knjižnice. U vlasništvu Knjižnice je i jedno računalo za slijepe i slabovidne osobe, no ono je 2018. godine dislocirano u Udrugu „Uspon“, na adresi M. Slatinskoga 4.³¹

Za daljnji razvoj Grada neophodna je nova knjižnica za novo doba koja će biti izvor znanja i stvarati usluge u skladu s potrebama svojih građana, a oni će biti pokretači novih ideja i njihove primjene u svakodnevnom životu.

5.3. Knjižnična građa

Nabava građe predstavlja jednu od osnovnih zadaća knjižnice s ciljem razvijanja fonda i zadovoljenja potreba korisnika. Fond Gradske knjižnice Velika Gorica obogaćuje se kupnjom, otkupom i poklonima, a namjenskim sredstvima Ministarstva kulture Republike Hrvatske,

²⁸ Popis stanovništva 2011. Dostupno na: https://www.dzs.hr/hrv/censuses/census2011/results/htm/H01_06_01/H01_06_01.html (12.5.2020.).

²⁹ Standardi za narodne knjižnice u Republici Hrvatskoj. // Narodne novine. 9.6.1999. Dostupno na: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/full/1999_06_58_1071.html (12.5.2020.).

³⁰ Gradska knjižnica Velika Gorica. Izvješće za 2019. Nav. dj., str. 27.

³¹ Gradska knjižnica Velika Gorica. Izvješće o ostvarenom programu u Gradskoj knjižnici Velika Gorica za razdoblje od 01.01.2018. do 31.12.2018. Str. 2. Dostupno na: <http://www.knjiznica-vg.hr/wp-content/uploads/2015/02/izvje%C5%A1%C4%87e2018-potpis.pdf> (16.5.2020.).

Zagrebačke županije i Grada Velike Gorice u 2019. godini nabavljena su 5.802 nova sveska. Unatoč istim dodijeljenim sredstvima, u 2018. godini nabavljeno je 235 svezaka više, a blagi pad nabave knjiga u prošloj godini objašnjen je visokom cijenom knjige. U odnosu na razdoblje 2015. – 2017., nabava je u porastu. Struktura knjižnih fondova odraz je izdavačke i antikvarne ponude te osluškivanja želja čitatelja. Ukupni knjižni fond s 31.12.2019. godine iznosio je 132.376 svezaka, čime predstavlja najbogatiji fond narodnih knjižnica Zagrebačke županije. Cirkulacija knjižne građe u prethodnoj godini iznosila je 221.994 sveska, što je porast u odnosu na 2018. godinu kada je iznosila 214.256 svezaka. Ukupno je u 2019. godini bilo dostupno 38 naslova novina, revija i časopisa za odrasle i djecu u 85 primjeraka.³²

Početak 2020. godine fond Knjižnice obogaćen je naslovima na engleskom jeziku. Book corner u budućnosti se planira obogatiti i knjigama na drugim stranim jezicima.³³

5.4. Zavičajna zbirka

Zavičajnu zbirku može se definirati kao „veoma raznovrstan fond kojemu je temeljna zadaća prikupljanje, obrada, čuvanje i popularizacija građe s teritorija zavičaja“, a njezina je velika vrijednost i zadaća kreiranje i jačanje „kulturne pripadnosti građana u lokalnoj zajednici, ali i svih zainteresiranih korisnika za bolje upoznavanje određenog lokaliteta.“³⁴ Zavičajna zbirka čini vrlo važan dio fonda Gradske knjižnice Velika Gorica, a smještena je pri Središnjem odjelu za odrasle te „sadrži knjige, mape, kataloge, plakate, periodiku i drugu vrijednu građu koja govori o kulturi, povijesti, gospodarstvu i sportu područja Turopolja i Velike Gorice u prošlosti i sadašnjosti“.³⁵ Građa za ovu zbirku prikuplja se kako bi se osigurali izvori za proučavanje materijalne i duhovne kulture zavičaja. U nabavci starih izdanja posebnu ulogu imaju antikvarijati. 2019. godine ova je zbirka obogaćena sa 102 sveska knjiga. Od posebne važnosti su djela Augusta Šenoa koji je svojim pisanjem zadužio turopoljski kraj. Trajno se čuva i zavičajna periodika.³⁶

³² Gradska knjižnica Velika Gorica. Izvješće za 2019. Nav. dj., str. 4-9.

³³ Book corner – fond knjiga na engleskom jeziku. // Gradska knjižnica Velika Gorica. Dostupno na: <http://www.knjiznica-vg.hr/book-corner/> (8.7.2020.).

³⁴ Pejić, I. u Golja, T. Nav. dj., str. 196.

³⁵ O središnjem odjelu za odrasle. // Gradska knjižnica Velika Gorica. Dostupno na: <http://www.knjiznica-vg.hr/sredisnji-odjel-za-odrasle/> (23.6.2020.).

³⁶ Gradska knjižnica Velika Gorica. Izvješće za 2019. Nav. dj., str. 6-7.

Na očuvanju baštine od prošle godine Knjižnica surađuje i sa Zavodom za znanstvenoistraživački i umjetnički rad HAZU u Velikoj Gorici kroz razne projekte.³⁷

5.5. Članstvo

Iz osobne karte Knjižnice vidi se kako je broj članova u 2019. godini iznosio 9.864, čime je svaki šesti stanovnik Velike Gorice član Knjižnice. Godišnja članarina iznosi 50,00 kuna. Od 1. siječnja 2008. godine sve tri lokacije su umrežene tako da korisnici s jednom iskaznicom mogu posuđivati knjige i koristiti usluge na svim odjelima i lokacijama.³⁸ Ako se promotre prethodna izvješća o radu, može se vidjeti kako je broj članova u 2018. iznosio 10.126, a u 2017. godini 9.526. Knjižnica raznim akcijama nastoji privući nove korisnike, o čemu će više riječi biti u idućem poglavlju.

5.6. Djelatnici

U Gradskoj knjižnici Velika Gorica, na sve tri lokacije, zaposlena je ukupno 21 osoba. Od toga je petnaest stručnih djelatnika, knjižničara i diplomiranih knjižničara. S obzirom na mali broj djelatnika, koji su na usluzi korisnicima 62,5 sata tjedno, zavidna je brojka akcija koje se ostvaruju uz redovan knjižnični rad. Iz Izvješća o radu za 2019. godinu vidljivo je kako se djelatnici često usavršavaju te prisustvuju i izlažu na stručnim skupovima, radionicama i seminarima diljem Hrvatske, što ih zasigurno dodatno motivira na kreativan rad i osmišljavanje raznovrsnih programa. Također, kroz redovite mjesečne stručne kolegije djelatnici otvoreno iznose svoje želje i prijedloge za rad, a ravnateljica ih u tome podupire s ciljem stvaranja poticajnog radnog okruženja i međusobnog povjerenja.³⁹

5.7. Knjižnica na mrežnim stranicama

Internetska stranica Gradske knjižnice Velika Gorica redovito se ažurira, pruža sve bitne informacije o toj ustanovi, najave događanja u knjižnici, top liste najčitanijih knjiga, preporuke za čitanje i zanimljivosti iz knjižnice.⁴⁰ U srpnju 2020. godine dobila je novi vizualni identitet

³⁷ Isto. Str. 20.

³⁸ Isto. Str. 2-9.

³⁹ Matković Mikulčić, Katja. Usmeno priopćenje (11.5.2020.).

⁴⁰ Gradska knjižnica Velika Gorica. Dostupno na: <https://www.knjiznica-vg.hr/> (24.5.2020.).

koji je pregledniji i sadržajno bogatiji. U prvome planu ističu se preporuke za čitanje, a novost je rubrika s književnim recenzijama članova Knjižnice. Na stranici su javno dostupna izvješća o ostvarenom programu, financijska izvješća i drugi dokumenti vezani uz poslovanje Knjižnice koji pridonose povećanju transparentnosti ustanove te stvaranju i promidžbi identiteta Knjižnice. U 2019. godini zabilježena su 63.183 posjeta mrežnoj stranici.⁴¹

Sva tri odjela imaju svoje Facebook stranice. Dječji odjel odnedavno je aktivan i na Instagramu, a Knjižnica je pokrenula i vlastiti YouTube kanal. Od 2017. godine na Facebooku djeluje čitateljski klub FB čitaonica te broji 202 člana.

Svakoga tjedna od 2017. godine na velikogoričkom internetskom portalu Kronike Velike Gorice, u stalnoj rubrici Knjiga tjedna, knjižničarke i knjižničari Gradske knjižnice Velika Gorica preporučuju jedan naslov stranih ili domaćih autora. U 2019. godini objavljene su 52 preporuke za čitanje.

5.8. Izdavačka djelatnost

Gradska knjižnica Velika Gorica ponosna je i na segment izdavaštva unutar svoje djelatnosti. U izdanju Gradske knjižnice Velika Gorica u listopadu 2019. godine objavljena je knjiga velikogoričke književnice Nade Mihoković-Kumrić „Spisateljsko oko: osvrti, pogledi i zapisi o pisanju za djecu“.⁴² 2018. objavljena je knjiga iste autorice „Čitateljsko oko: osvrti, pogledi“, koja okuplja književne osvrti o dječjoj književnosti te progovara o važnosti čitanja u današnje vrijeme predominantnih novih tehnologija.⁴³ 3. ožujka 2017. u izdanju Knjižnice objavljena je monografija „Gradska knjižnica Velika Gorica u lokalnoj zajednici: 130. obljetnica otvaranja Prve čitaonice u Velikoj Gorici“, na koju je ova ustanova iznimno ponosna jer prikazuje dugu tradiciju knjižničarstva u Turopolju. Osim pregleda kulturnih aktivnosti koje knjižnica organizira za svoje sugrađane, monografija donosi i viziju nove gradske knjižnice u Velikoj Gorici.⁴⁴

⁴¹ Gradska knjižnica Velika Gorica. Izvješće za 2019. Nav. dj., str. 10.

⁴² Isto. Str. 20.

⁴³ Gradska knjižnica Velika Gorica. Izvješće za 2018. Nav. dj., str. 22.

⁴⁴ Gradska knjižnica Velika Gorica. Izvješće za 2017. Nav. dj., str. 26.

5.9. Strategija razvoja

Gradska knjižnica Velika Gorica nema izrađen Strateški plan, već je njena djelatnost obuhvaćena u nacrtu Strategije razvoja grada Velike Gorice 2014. – 2020.⁴⁵ Prema spomenutom nacrtu, izrađena je Strategija razvoja Grada Velike Gorice 2018. – 2023.⁴⁶, koja je usvojena početkom 2018. godine.

Kao glavni problem ističe se neadekvatan prostor Područne knjižnice Galženica, kojemu nedostaje prostor za studijski rad i prostor za zadržavanje djece. Rekonstrukcijom Doma kulture Galženica riješio bi se i prostor Područne knjižnice Galženica. Prema Izvješću o radu za 2019. godinu, zasad je jedina promjena osiguranje dislociranog prostora arhivske službe Reisswolf gdje je trajno pohranjeno 44% njezinog fonda, čime je donekle rasterećen taj prostor. Također, u Strategiji se među slabostima u kulturi navodi i nedostatak kvalitetnog prostora za održavanje sadržaja u knjižnici. Među projektima usmjerenima na pozitivan društveni rast i razvoj zajednice navodi se projekt nove gradske knjižnice te nabava bibliobusa. Uz to, jedan od ciljeva je i omogućiti bolju dostupnost kulturnih sadržaja, tj. poboljšati mobilnost kulturne ponude te povećati kvalitetu života u ruralnom gradskom prstenu s obzirom da u užem gradskom području živi polovica stanovnika, a gotovo jednak broj je raspoređen u 58 naselja u sastavu Grada.⁴⁷ Neka od tih naselja loše su povezana s Gradom. U razgovoru s ravnateljicom Gradske knjižnice Velika Gorica, kao i iz Izvješća, doznaje se da već dugo vremena postoji ideja o nabavci bibliobusa ili bibliokombija koji bi dostavljao knjige brojnim stanovnicima šireg velikogoričkog područja, a u sklopu društvenih domova mogle bi se organizirati razne kulturne aktivnosti u suradnji s drugim institucijama u kulturi. Šesti grad po broju stanovnika u Hrvatskoj to zaista zaslužuje, a o ovome prijedlogu bilo je riječi i u izradi Strategije kulturnog razvoja Zagrebačke županije. Uz to, u organizaciji Ministarstva kulture Republike Hrvatske, u studenome 2018. godine „održana je radionica „Učinkovita priprema kvalitetnog projekta za pozive iz Europskog socijalnog fonda (ESF)“ namijenjena knjižnicama koje žele pokrenuti bibliobusne službe što bi se moglo financirati putem natječaja iz sredstava ovog fonda. Vezano uz to održan je sastanak s Upravnim odjelom za poduzetništvo, investicije i fondove Europske unije Grada Velike Gorice te su poduzete pripremne radnje za pokretanje projekta nabave bibliokombija za područje Grada Velike Gorice.“⁴⁸ Na obilježavanju Dana Gradske knjižnice

⁴⁵ Strategija razvoja grada Velike Gorice 2014. – 2020. : nacrt. Nav. dj.

⁴⁶ Vijećnici prihvatili Strategiju razvoja Grada Velike Gorice 2018. – 2023. // Kronike Velike Gorice. 15.5.2018. Dostupno na: <http://www.kronikevg.com/vijecnici-prihvatili-strategiju-razvoja-grada-velike-gorice-2018-2023/> (11.5.2020.).

⁴⁷ Strategija razvoja grada Velike Gorice 2014. – 2020. : nacrt. Nav. dj., str. 118-120.

⁴⁸ Gradska knjižnica Velika Gorica. Izvješće za 2018. Nav. dj., str. 3-4.

Velika Gorica 11. ožujka 2019. održan je okrugli stol za knjižničare velikogoričkog područja o pokretanju bibliobusne službe u Velikoj Gorici, a u posjet je stigao bibliokombi bibliobusne službe Gradske knjižnice Ivan Goran Kovačić iz Karlovca kojega se moglo razgledati. Nažalost, ta ideja još uvijek nije zaživjela.⁴⁹

⁴⁹ Matković Mikulčić, Katja. Usmeno priopćenje (11.5.2020.).

6. Primjeri provođenja kulturnih aktivnosti u Gradskoj knjižnici Velika Gorica

Narodne knjižnice svojim djelovanjem pružaju mogućnost prezentacije različitih segmenata aktivnosti institucija kulture i umjetnosti. Uz redovne, kontinuirane procese koji se obavljaju u knjižnici (nabava i obrada građe, izrada biltena i ostalih publikacija kojima se korisnici obavještavaju o novoj građi i uslugama, edukacija korisnika, izdavanje građe na korištenje itd.), voditelj(ica) knjižnice može organizirati i određene programe i događanja poput predavanja, književnih večeri, koncerata, likovnih izložbi, radionica i sl.⁵⁰

Gradska knjižnica Velika Gorica, s obzirom na prostor u kojem djeluje, predstavlja izvrstan primjer dobre prakse u redovitom provođenju kulturnih aktivnosti i zadovoljavanju kulturnih potreba svojih korisnika. U nastavku rada prikazat će se neke aktivnosti Središnjeg odjela za odrasle, Dječjeg odjela i Područne knjižnice Galženica kako bi se stekao uvid u raznolikost programa dostupnih svim članovima zajednice.

Aktivnost Knjižnice na promicanju knjige i čitanja, cjeloživotnog obrazovanja i aktivnog djelovanja u lokalnoj zajednici vidljiva je kroz čak 146 akcija održanih u protekloj godini, u kojoj je cirkulacija građe iznosila 221.994 sveska. U 2018. godini održane su 124 akcije, a cirkulacija građe iznosila je 214.256 svezaka. Navedene brojke pokazuju porast broja održanih aktivnosti kojeg prati i veća cirkulacija građe. Događanja su redovito najavljivana na mrežnim stranicama Knjižnice te u lokalnim elektroničkim i tiskanim medijima, kao i putem obavijesti u prostorima Knjižnice. S obzirom na velik broj akcija koje se iz godine u godinu proširuju novim idejama, u ovome radu prikazat će se one specifične za ovu Knjižnicu.

Akcije besplatnog upisa za nove članove čest su oblik promotivnih aktivnosti u Gradskoj knjižnici Velika Gorica, s ciljem povećanja broja članova. Učenici prvih razreda osnovnih škola tijekom Mjeseca hrvatske knjige (15. listopada – 15. studenoga) i Dječjeg tjedna mogu se besplatno upisati u Gradsku knjižnicu Velika Gorica. Od 1. siječnja 2018. svim sugrađanima starijima od 75 godina omogućen je besplatan upis u Gradsku knjižnicu Velika Gorica ili besplatna obnova članstva.⁵¹ Besplatan upis omogućuje se i za nove članove, odnosno za sve osobe koje se na taj dan po prvi puta upisuju u Knjižnicu povodom Dana Gradske knjižnice Velika Gorica. 8. ožujka 2019. upisano je 99 novih članova.

⁵⁰ Pavičić, J., Alfirević, N., Aleksić, Lj. Marketing i menadžment u kulturi i umjetnosti. Zagreb : Masmedia, 2006. Str. 290-291.

⁵¹ Gradska knjižnica Velika Gorica. Izvješće za 2018. Nav. dj., str. 20.

Povodom obilježavanja Međunarodnog tjedna braka, Gradska knjižnica Velika Gorica odlučila je u razdoblju od 7. veljače do 14. veljače 2020. organizirati besplatan upis za bračne parove. U Akciji je upisano 27 parova. 9. ožujka 2020. povodom Dana Gradske knjižnice Velika Gorica i uz Međunarodni dan žena Knjižnica je omogućila besplatan upis za sve sugrađanke koje do tada nisu bile članice Knjižnice.⁵² Putem ove akcije 173 članice upisane su po prvi puta u Knjižnicu. Također, besplatnim članstvom nagrađuju se i pobjednici u natjecanjima u organizaciji Knjižnice te djeca velikogoričkih škola koja ostvare uspjeh na natjecanjima iz hrvatskoga jezika ili u okviru svojih škola budu proglašena za najčitače.

Oprost zakasnina akcija je koja se održava 13. prosinca svake godine. Na blagdan svete Lucije kada se slavi i Dan Grada Velike Gorice, na sve tri lokacije provodi se djelomičan oprost zakasnina pod nazivom „Knjige u zakasnini vrati, samo 50 plati!“. Prošle godine akciji se odazvalo 190 korisnika, a vraćeno je 316 knjiga. Djelatnici Knjižnice svake su godine zadovoljni kada se pojedini naslovi koji dugo izbivaju vrata na svoje police i čekaju neke nove čitače.⁵³

Sve za 5! naziv je tradicionalne dugogodišnje akcije prodaje otpisanih knjiga i slikovnica iz fonda Knjižnice na proljetnim sajmovima po jedinstvenoj cijeni od 5 kuna! Akcija ima brojne poklonike koji oduševljeno na ovaj način upotpunjuju vlastite biblioteke i prikupljaju ljetno štivo. *Čitaj, chillaj i uživaj!* moto je prošlogodišnje opuštajuće zone namijenjene čitanju u parku kod Muzeja Turopolja koja je prigodno popratila ovu akciju.

6.1. Središnji odjel za odrasle

Na mrežnim stranicama Knjižnice jasno je istaknuto kako se u Središnjem odjelu za odrasle „redovito organiziraju razna događanja: tribine, susreti s autorima, predstavljanja knjiga, obilježavanje raznih obljetnica, prigodne izložbe i ostale akcije s ciljem informiranja korisnika i poticanja na kvalitetno druženje s knjigom. Također se kroz događanja u knjižnici obilježavaju sve važnije zavičajne obljetnice i događaji, čime se pridonosi upoznavanju i obogaćivanju zavičajne baštine ovoga kraja.“⁵⁴ U nastavku će biti predstavljene neke od kulturnih aktivnosti koje su organizirane na ovoj lokaciji.

⁵² Matković Mikulčić, Katja. Usmeno priopćenje (11.5.2020.).

⁵³ Gradska knjižnica Velika Gorica. Izvješće za 2019. Nav. dj., str. 28.

⁵⁴ O središnjem odjelu za odrasle. // Gradska knjižnica Velika Gorica. Nav. dj.

Rukopisaonica

Ciklus radionica lijepog pisanja počeo se održavati u veljači 2020. godine te je na žalost sudionika, koji su osigurali svoje mjesto među brojnim zainteresiranim građanima, morao biti prekinut uslijed zatvaranja knjižnica radi suzbijanja koronavirusa. Rukopisaonica se trebala odvijati kroz osam radionica. Prednosti pisanja rukom višestruke su, od toga da postoje dokazi kako se ljudi više smiju i bolje su raspoloženi ako pišu rukom, do toga da pisanje rukom pozitivno utječe na razvoj pažnje i koncentracije te ima veći utjecaj na čovjekove emocije.⁵⁵ Ovom aktivnošću željelo se oživjeti jedno zanimljivo, pomalo zaboravljeno umijeće, pod vodstvom grafičke dizajnerice Irene Mihalinec, a o odjeku i rekordnoj popunjenosti snimljen je i prilog za emisiju Dobro jutro, Hrvatska.⁵⁶ Ravnateljica Knjižnice istaknula je kako je održano pola od predviđenih radionica, a da polaznici ne bi ostali zakinuti naknadno su im se slali zadaci kako bi kroz vježbu kod kuće mogli usavršiti vještinu lijepog pisanja.

Radionica knjigoveštva

Od veljače do travnja 2019., kroz ciklus od osam susreta, održana je Radionica ručne izrade knjigoveških proizvoda i ukrasne ambalaže koja je polučila izniman interes. Nakon uvoda u povijest razvoja knjigoveških proizvoda, fokus je stavljen na praktičan rad, na popravak knjiga, izradu knjiga i ukrasne ambalaže. Radionicu su vodile Velikogoričanke grafička inženjerka i knjigoveža Ana Brigljević i dr. Branka Lajić, docentica s Katedre za knjigoveštvo i ambalažu Grafičkog fakulteta u Zagrebu.⁵⁷

Nagovor na poeziju

Tijekom prva tri mjeseca 2019. projektom „Nagovor na poeziju“ kroz niz književnih preporuka nastojalo se popularizirati čitanje i praćenje poezije. Preporuke su sastavljane u suradnji s domaćim književnicima Kristianom Novakom, Marinom Vujčić i Darijom Žilić, a jednom mjesečno su objavljivane na mrežnim stranicama Knjižnice, na društvenim mrežama te izlagane u prostoru Knjižnice, nakon čega su uslijedila i dva uspješna pjesnička susreta.⁵⁸

Vežano uz poeziju, 2019. godine po prvi put u Velikoj Gorici održan je pjesnički festival „50 Poems for Snow“. Na prvi dan snijega u Parku dr. Franje Tuđmana pjesme su čitali Marija Ajša

⁵⁵ Prijavite se na Rukopisaonicu i naučite umijeće lijepog pisanja. 10.2.2020. // Gradska knjižnica Velika Gorica. Dostupno na: <http://www.knjiznica-vg.hr/sredisnji-odjel-za-odrasle/prijavite-se-na-rukopisaonicu-i-naucite-umijece-lijepog-pisanja/> (23.6.2020.).

⁵⁶ Čelić, Gordan. Rekordno popunjena 'Rukopisaonica'. HRT Magazin. 18.2.2020. Dostupno na: <https://magazin.hrt.hr/583431/rekordno-popunjena-rukopisaonica> (23.6.2020.).

⁵⁷ Gradska knjižnica Velika Gorica. Izvješće za 2019. Nav. dj., str. 17.

⁵⁸ Isto. Str. 18-29.

Peuc, Zlatko Majsec i Sara Malić. Radi se o međunarodnom pjesničkom festivalu pokrenutom 2012. godine u Zagrebu.⁵⁹

Pišem ti pismo... natječaj za naj pismo

U suradnji s Hrvatskom poštom Knjižnica je po deveti puta 2020. godine raspisala natječaj u pisanju najboljih pisama, i to povodom Svjetskog dana pisanja pisama koji se širom svijeta obilježava 11. svibnja. Ovogodišnji natječaj odvio se pod motom *Pišem ti pismo... u doba korone* jer je bio otvoren tokom travnja, za vrijeme trajanja epidemije koja je dovela do zatvaranja knjižnica te preko noći uvela nove navike u živote svih građana. Pisma se na natječaj svake godine šalju poštom u dva primjerka, od kojih je jedan pisan rukom, a drugi natipkan na računalu. Time se želi oživjeti način komunikacije slanjem pošiljaka. S obzirom na ovogodišnje preporuke o tome da se ostane doma, pisma su se slala elektroničkom poštom, a pristiglo je čak 70 pisama iz brojnih gradova Hrvatske, te po dva pisma iz Italije, Slovenije i Bosne i Hercegovine. Prosudbeno povjerenstvo nije imalo nimalo lagan zadatak, a pisma su se nagrađivala u kategoriji odraslih, srednjoškolskih i dječjih pisama, dok su pojedina posebno pohvaljena. Nagrade i priznanja ove će se godine slati poštom, a ne osobno uručiti, kako je to bio običaj prijašnjih godina na Svjetski dan pisanja pisama.⁶⁰

Turbooks – mali književni festival

Mali književni festival Turbooks već dvije godine za redom privlači značajan broj Velikogoričana na književne susrete s poznatim domaćim autorima. Organiziran je sa željom da se u tri dana trajanja festivala skrene posebna pažnja na važnost knjige i čitanja, prvenstveno kroz druženje s istaknutim književnicima za odrasle i djecu. Na samome početku Mjeseca hrvatske knjige, od 16. do 18. listopada 2019. godine velikogorička je publika imala priliku upoznati neka od najpopularnijih imena domaće književne scene. Prošlogodišnji Turbooks obilježili su susreti za odrasle s Julijanom Matanović i Pavlom Pavličićem te dječji susreti sa Željkom Horvat-Vukeljom i Jelenom Pervan. Uz to je u Dječjem odjelu održana književno-glazbena radionica koju je vodio glazbeni pedagog Boris Klarić. Na prvom izdanju Turbooksa 2018. gostovali su Damir Karakaš, Kristian Novak, Nada Mihoković-Kumrić, Jasminka Tihi-

⁵⁹ Isto. Str. 39-40.

⁶⁰ Znamo tko je napisao naj pisma! : Rezultati natječaja „Pišem ti pismo...“ // Gradska knjižnica Velika Gorica. 11.5.2020. Dostupno na: <https://www.knjiznica-vg.hr/blog/znamo-tko-je-napisao-naj-pisma-rezultati-natjecaja-pisem-ti-pismo/> (13.5.2020.).

Stepanić, Sonja Smolec i Danijel Deverić. Atmosfera je bila odlična, a Knjižnica je u svrhu dodatne promocije izradila i prigodno podijelila platnene vrećice s nazivom festivala.⁶¹

Četrty četrtak – radionice razmjene vještina

Radionice razmjene vještina održavaju se svakog četvrtog četvrtka u mjesecu na Središnjem odjelu za odrasle još od 2014. godine. Pozvani su ih održati svi oni koji posjeduju određeno znanje, talent, vještinu te je žele podijeliti s drugima. Svi predavači su volonteri, a teme doista raznolike. Tako se u sklopu Četrtog četvrtka u prošloj godini moglo slušati o prevenciji bolesti, građane se osvještavalo o odvajanju i recikliranju tekstilnog otpada, ponuđena su rješenja za obračun s plastikom u kućanstvu, održana je radionica crtanja za početnike, govorilo se o bračnoj stečevini te se kolažiralo na starim knjigama, a 2018. neke od tema bile su kaligrafija i izrada rodoslovnog stabla. Radionice su besplatne za sve korisnike.⁶²

Razgovaraonica „Ispeci pa reci!“

Ovo je akcija kojom se želi staviti u fokus neka tema od općeg ili lokalnog interesa te potaknuti rasprava o njoj. Teme su raznovrsne, pa se tako u okviru susreta tijekom 2018. i 2019. godine raspravljalo o emocionalnoj inteligenciji, utjecaju interneta na našu svakodnevicu, važnosti moralnih načela u današnjem svijetu, vršnjačkom nasilju, društvenom suživotu rodno različitih skupina, govorilo se o tome je li Gorica samo spavaonica, o tankoj granici između smiješnog i uvredljivog te pokušalo odgovoriti na pitanje imaju li Hrvati smisla za humor, a rasprava se vodila i oko slobode volje i društvenih normi. Cilj susreta je naučiti izražavati svoje mišljenje na konstruktivan način, te prije svega razvijati kulturu dijaloga i uvažavati tuđa mišljenja i stavove.⁶³

Noć knjige

Noć knjige je manifestacija koja se održava na nacionalnoj razini, a u njoj već tradicionalno sudjeluje i Gradska knjižnica Velika Gorica. 2018. godine gošća Noći knjige bila je teatrologinja i književnica Mani Gotovac koja je na osebujan način predstavila svoj roman „Ćutim te“. Manifestaciju je svojim nastupom tradicionalno otvorio Folklorni ansambl Turopolje izvođenjem jurjevskih pjesama i plesova ispred Knjižnice, čime ova ustanova

⁶¹ Gradska knjižnica Velika Gorica. Izvješća za 2018. i 2019. Nav. dj., str. 19.

⁶² Isto.

⁶³ Isto.

njeguje lokalnu tradiciju povezujući se s raznim udrugama i umjetničkim skupinama turopoljskog kraja.⁶⁴

Ostalo

Od ostalih aktivnosti, izdvaja se program „Čitanja bez korica“ kroz koji se ugošćuju sugrađanke i sugrađani Knjižnice koji pišu, ali svoje zapise do sada nisu ukoričili.⁶⁵

Knjižnica se svake godine uključuje u obilježavanje Dana europske baštine u organizaciji Grada Velike Gorice prigodnim predavanjem na Središnjem odjelu za odrasle. Prošle godine tema je bila zidno slikarstvo uz moto #Oslikaj kulturu, stoga su uz pomoć poznatog hrvatskog predstavnika ulične umjetnosti, Slavena Kosanovića – Lunara, zidovi na prilazu Dječjem odjelu oživjeli veselim ilustracijama.⁶⁶ 2018. godine tema je bila Neverbalna komunikacija tekstila, pa su djeca u sklopu radionice imala priliku sašiti i ukrasiti turopoljsku podgutnicu, tradicionalni muški ukras oko vrata koji se smatra pretečom današnje kravate.⁶⁷

U prostoru Središnjeg odjela za odrasle bili su izloženi razni zanimljivi izložci, poput Milenijske Biblije i pisma Augusta Šenoe i njegove supruge Slave, a prikazuju se i dokumentarni filmovi u sklopu projekta „Digitalizirano snimanje hrvatske mariološke baštine“ kojeg vodi dr.sc. Hrvojka Mihanović Salopek.

Lektiraonica je svojevrsna debata o lektiri, odnosno program poticanja čitanja za srednjoškolce zamišljen kao rasprava o lektiri i šire.⁶⁸ Održavala se tijekom 2017. i 2018. godine.

Novost u 2017. godini ponuda je e-čitača i tableta za korištenje u prostorima Gradske knjižnice Velika Gorica. Usluga omogućuje zainteresiranim korisnicima pristup digitalnim knjigama, digitalnim izdanjima časopisa, aplikacijama, kao i zabavnim sadržajima. Uređaji su uvedeni u želji da doprinesu digitalnoj pismenosti korisnika i istaknu prednosti e-knjiga.⁶⁹

Od 2014. do 2017. godine u Središnjem odjelu za odrasle održavali su se sastanci čitateljskog kluba „Književne sladokusice“. Nakon tri godine djelovanja i druženja, pokrenut je novi čitateljski klub na društvenoj stranici Facebook koji nije ograničen mjestom, stoga može okupiti i veći broj članova.⁷⁰

⁶⁴ Gradska knjižnica Velika Gorica. Izvješće za 2018. Nav. dj., str. 21.

⁶⁵ Gradska knjižnica Velika Gorica. Izvješće za 2019. Nav. dj., str. 32.

⁶⁶ Isto. Str. 24.

⁶⁷ Gradska knjižnica Velika Gorica. Izvješće za 2018. Nav. dj., str. 21.

⁶⁸ Isto. Str. 23.

⁶⁹ Gradska knjižnica Velika Gorica. Izvješće za 2017. Nav. dj., str. 30.

⁷⁰ Isto. Str. 27.

6.2. Dječji odjel

Organizirani posjeti polaznika dječjih vrtića i učenika osnovnih škola edukativnog su karaktera te se održavaju s ciljem upoznavanja djece s Knjižnicom i njezinom djelatnošću. U okviru tradicionalnih kulturnih aktivnosti uvršteni su i susreti s piscima i predstavljanje njihovih knjiga, pričaonice, izložbe dječjih radova, ali i radionice igranja društvenih igara te radionice za učenike viših razreda osnovnih škola na temu kako doći do željene informacije. Budući da te aktivnosti upotpunjavaju program Dječjeg odjela Gradske knjižnice Velika Gorica svake godine, u ovom radu istaknut će se pojedine aktivnosti specifične za lokalnu zajednicu, ali i one koje se ističu po svojoj posebnosti te se odvijaju samo u okviru ovoga odjela.

Edukativne radionice za djecu s teškoćama čitanja imaju za cilj otkloniti teškoće u čitanju kod učenika u dobi do četvrtog razreda osnovne škole. Projekt je oblikovan na temelju rezultata istraživanja provedenog u osnovnim školama velikogoričkog područja radi utvrđivanja broja djece s disleksijom i teškoćama čitanja te je započet pod nazivom „Super Slovko“ u suradnji s Volonterskim centrom Velika Gorica koji je osigurao sredstva za nabavu radnog materijala potrebnog za održavanje radionica. Voditeljice, dvije magistre logopedije te jedna studentica logopedije, sve su radionice odradile volonterski.⁷¹ Radionice su održavane tijekom 2018. i 2019. godine.

14. veljače obilježava se Međunarodni dan darivanja knjiga kojim se želi probuditi ljubav prema čitanju i darivanju kod djece i odraslih te ih potaknuti da više čitaju. Tom prigodom, knjižničari, dječji vrtići, udruge, ustanove i pojedinci mogu pokloniti slikovnice pod geslom *Čitam, dam, sretan sam – svoju knjigu daruj i tuđe srce obraduj!*⁷² Knjige se prosljeđuju potrebitima s ciljem da obraduju što veći broj djece. U 2019. godini 80 knjiga hrvatskih pisaca koje su prikupljene poklonima darovano je djeci hrvatskog govornog područja koja žive u njemačkoj pokrajini Sjeverna Rajna-Vestfalija.

Psihoedukativne radionice za roditelje, odgojitelje/ice i stručne suradnike, koje se održavaju jednom mjesečno, susreti su za koje se uvijek traži mjesto više. Teme radionica vezane su za odgoj i obrazovanje djece, čitanje, komunikacijske vještine, dječje bolesti, različitosti, prehranu i ostale teme koje na bilo koji način mogu pomoći u svakodnevnom životu i radu s djecom. Predavači su stručnjaci iz raznih područja: psiholozi, pedagozi, logopedi, dječji

⁷¹ Gradska knjižnica Velika Gorica. Izvješće za 2019. Nav. dj., str. 50-51.

⁷² Isto. Str. 41-43.

terapeuti i slično.⁷³ Neke od tema u 2018. godini bile su uloga čitanja i prepričavanja u razvoju vještina potrebnih za čitanje, kreiranje roditeljskih sastanaka, mnogo lica ljutnje, senzorna integracija i druge. Zadnje predavanje, Hiperaktivni sanjari, održano 3. ožujka 2020., zbog velikog je interesa održano u Gradskoj vijećnici u zgradi Pučkog otvorenog učilišta.⁷⁴

2017. godine Dječji odjel Gradske knjižnice Velika Gorica u okviru projekta „BBC micro:bit: STEM revolucija“ dobio je donaciju od 20 BBC micro:bitova od Instituta za razvoj i inovativnost mladih, a iduće godine u sklopu projekta Croatian makers donacijom je u knjižnicu stiglo još 65 micro:bitova. Od travnja 2018. godine na lokaciji Dječjeg odjela i Područne knjižnice Galženica micro:bitovi se mogu posuđivati. Namijenjeni su radionicama za djecu i mlade kroz koje bi se tu dobnu skupinu približilo tehnološkom okruženju i svijetu programiranja. Uz pomoć edukatora iz Udruge IRIM u Dječjem odjelu jednom mjesečno održavale su se micro:bit radionice za djecu tijekom 2018. godine.⁷⁵

Čitatovnica uz besplatan upis učenika prvih razreda osnovnih škola

Učenici prvih razreda osnovnih škola tijekom Mjeseca hrvatske knjige (15. listopada – 15. studenoga) mogu se besplatno upisati u Gradsku knjižnicu Velika Gorica. Prilikom upisa dobivaju Čitatovnicu, lijepo dizajniranu knjižicu u kojoj do kraja prvog razreda, prilikom osobnog dolaska u knjižnicu, sakupljaju žigove za svaki set pročitanih knjiga. Kada ju ispune, dobivaju pohvalnicu i knjigu na dar. Cilj ovog projekta je stjecanje navike dolaska u knjižnicu te čitanja od najranijih školskih dana.⁷⁶

Dječji odjel može se pohvaliti i suradnjom s potomcima Gradišćanskih Hrvata iz mađarskog grada Koljnofa te redovito prima učenike „Škole hrvatskog jezika“. 2018. godine u goste je došlo 35 učenika OŠ Mihovila Nakovića iz 300 km udaljenog Koljnofa, a 2017. godine 26 učenika. Akcija se organizira s ciljem da se djecu koja slabo govore hrvatski jezik dodatno motivira na učenje.⁷⁷

Kroz projekt „Knjižnica u gostima“ knjižničari s velikogoričkim piscima posjećuju područne škole udaljene od Knjižnice i nepovezane autobusnim linijama s Gradom Velika Gorica. Knjižničarke odlaze u Dom zdravlja gdje malim pacijentima čitaju priče, druže se s djecom i

⁷³ Isto. Str. 22.

⁷⁴ Održano psihoedukativno predavanje „Hiperaktivni sanjari“. 4.3.2020. // Kronike Velike Gorice. Dostupno na: <http://www.kronikevg.com/odrzano-psihoedukativno-predavanje-hiperaktivni-sanjari/> (13.5.2020.).

⁷⁵ Gradska knjižnica Velika Gorica. Izvješće za 2018. Nav. dj., str. 27.

⁷⁶ Isto. Str. 29.

⁷⁷ Gradska knjižnica Velika Gorica. Izvješća za 2017. i 2018. Nav. dj., str. 32; 28.

čitaju im u sklopu raznih manifestacija, a sve u cilju promicanja važnosti čitanja i povećanja dostupnosti knjiga djeci koja ne mogu doći u Knjižnicu.⁷⁸

6.3. Područna knjižnica Galženica

Među kulturnim aktivnostima u narodnim knjižnicama u velikoj mjeri su zastupljene izložbe. Najčešće se u knjižnicama postavljaju tematske izložbe koje crpe temu iz nacionalne i svjetske baštine. Njihov postav obično je vremenski usklađen s važnim događajima, obilježavanjem blagdana, godišnjice smrti istaknutih osoba ili godišnjim dobom jer se na taj način korisnike nastoji dodatno educirati o aktualnim zbivanjima. Pritom se iz knjižnog fonda izdvaja tematski vezana građa, ponekad zaboravljena na policama, te se potiče njezino korištenje i posudba.⁷⁹ Drugi oblik izložbe predstavlja postav likovnih djela ili fotografija afirmiranih, neafirmiranih autora, amatera te djece i mladih.

Izložbe u knjižnici predstavljaju vid komunikacije s posjetiteljima te putem njih knjižnice ostvaruju svoju obrazovnu i promidžbenu ulogu.⁸⁰ Prostor Područne knjižnice Galženica u velikoj je mjeri ostakljen, stoga je pogodan za postavljanje izložbi, od onih tematskih do izložbi dječjih radova, postava likovnih djela ili fotografija s ciljem pružanja mogućnosti pojedincima koji se amaterski bave likovnom umjetnošću da prezentiraju svoje radove.⁸¹ Tijekom 2019. godine održan je ciklus mjesečnih izložbi knjiga kako bi se ojačala svijest o određenim temama i žanrovima te dovelo do promjene stavova ili oslobađanja od nekih predrasuda.

Unatoč prostoru koji vapi za proširenjem i renovacijom, djelatnici ove lokacije uporni su u nastojanju da kroz raznovrsnu ponudu kulturnih aktivnosti dopru do što većeg broja korisnika. Tako se u Područnoj knjižnici Galženica održavaju književni susreti, predavanja, književno-glazbene tribine te promocije knjiga. S obzirom da je smještena na Trgu Stjepana Radića, nerijetko se organiziraju čitanja ispred Knjižnice u suradnji sa školama. U 2018. godini Knjižnicu je posjetio autor izuzetno popularnog štiva „Propuh, papuče & punica: vodič za preživljavanje u Hrvatskoj“ Cody McClain Brown, publici se predstavila i Alis Marić, inicijatorica bloga „Čitaj knjigu“ i istoimene Facebook stranice koja broji nekoliko stotina tisuća pratitelja, a u Knjižnici je gostovao i poznati hrvatski astronom Ante Radonić.⁸²

⁷⁸ Knjižnica u gostima. // Gradska knjižnica Velika Gorica. Dostupno na: <http://www.knjiznica-vg.hr/knjiznica-u-gostima/> (8.7.2020.).

⁷⁹ Tica, M. Izložba u knjižnici. Zagreb : Naklada Jurčić, 2017. Str. 58-59.

⁸⁰ Golja, T. Nav. dj., str. 202.

⁸¹ Gradska knjižnica Velika Gorica. Izvješće za 2019. Nav. dj., str. 25.

⁸² Gradska knjižnica Velika Gorica. Izvješće za 2018. Nav. dj., str. 31.

U 2018. godini održane su razne radionice, poput one na kojoj su se izrađivale hranilice za ptice ili učilo pisati slova glagoljice.⁸³

Program „Teta Pričalica“ namijenjen je djeci predškolskog uzrasta, a nastoji približiti knjigu i knjižnicu najmlađima.⁸⁴

U akciji „Uzmi ili ostavi knjigu!“ u Područnoj knjižnici Galženica postavljena je polica za razmjenu knjiga. Korisnici mogu donijeti knjigu, ali i izabrati neki naslov za sebe.⁸⁵

2018. godine ista je akcija organizirana pod nazivom „Adventski sanduk knjiga“.⁸⁶

Kulturni sadržaji i aktivnosti Gradske knjižnice Velika Gorica u doba epidemije koronavirusa od 19. ožujka do 25. travnja 2020. godine

Gradska knjižnica Velika Gorica svoje je djelovanje morala prilagoditi novonastalim uvjetima te je u razdoblju dok su knjižnice bile zatvorene za korisnike s ciljem suzbijanja epidemije koronavirusa usmjerila svoje poslovanje na internetske stranice i društvene mreže. Putem Facebook stranice Knjižnice doznaje se kako je uvedena nova usluga narudžbe knjiga putem e-kataloga kojom korisnici mogu potražiti željene naslove, poslati Upit o statusu građe, a djelatnici će im na upit o raspoloživosti odgovoriti te će građu moći preuzeti na ulazu u Knjižnicu. Na taj način korisnici se ne zadržavaju dugo u prostoru Knjižnice, što je u skladu s preporukama i smjernicama o poslovanju knjižnica u doba epidemije koronavirusa.

Natječaj za naj pismo namijenjen svim dobnim skupinama ove se godine održao na temu *Pišem ti pismo... u doba korone*, a detalji o njemu navedeni su u sklopu kulturnih aktivnosti Knjižnice unutar ovog rada.

Kako sad do knjige? Preporučujemo iz elektroničkih izvora iscrpan je pregled zanimljivih mrežnih izvora koji nude besplatne e-knjige na hrvatskom i stranim jezicima. Gdje dok su knjižnice zatvorene pročitati e-lektire te potražiti literaturu za seminarske i ostale stručne radove, poveznice na online kulturne sadržaje te izvore znanja i čitateljske zabave, kao i informacije o prijavi, ograničenjima i formatima ponuđene građe... Sve to detaljno je navedeno i objašnjeno u ovom iscrpnom vodiču na mrežnim stranicama Knjižnice.⁸⁷

⁸³ Isto. Str. 58-60.

⁸⁴ Gradska knjižnica Velika Gorica. Izvješće za 2019. Nav. dj., str. 26.

⁸⁵ Isto. Str. 52.

⁸⁶ Gradska knjižnica Velika Gorica. Izvješće za 2018. Nav. dj., str. 33.

⁸⁷ *Kako sad do knjige? Preporučujemo iz elektroničkih izvora*. 9.4.2020. // Gradska knjižnica Velika Gorica. Dostupno na: <http://www.knjiznica-vg.hr/sredisnji-odjel-za-odrasle/kako-sad-do-knjige-preporucujemo-iz-elektronickih-izvora/> (23.6.2020.).

Književni online kviz povodom Noći knjige – *S knjigom nisi izoliran!* na vrlo zabavan i jednostavan način poslužio je kao provjera znanja iz područja književnosti.

Na YouTube kanal Gradske knjižnice Velika Gorica postavljena je snimka predstavljanja knjige velikogoričke književnice Nade Mihoković-Kumrić „I onda se ponovno zaljubila“.

Knjižničari su redovito pisali i preporuke za rubriku Knjiga tjedna na portalu Kronike Velike Gorice, pa je tako objavljena preporuka za besplatan online priručnik „Koronavirus. Knjižica za djecu“, te zanimljiv tekst pod naslovom *Knjiga tjedna u doba korone: svaka knjiga*.

Virtualna izložba *Dodir pozitivne* ponudila je kombinaciju citata s prekrasnim vizualima, svojevrsni kolaž nadahnjujućih i inspirativnih misli u nepredvidivom razdoblju koje nas je ovoga proljeća zateklo.

U Facebook Čitaonici vodila se rasprava na temu „Knjige koje su nas promijenile – kako i zašto?“

Pokrenuta je i Književna slušaonica kao jedan oblik druženja s knjigama. Uz slušanje audio snimki korisnici su se mogli opustiti u svom okružju i na neko vrijeme zaboraviti surovu stvarnost uz poticaj da zamišljaju prizore iz priča! Književna slušaonica započeta je predstavljanjem zbirke kratkih priča „Oni – humani bestijarij“, hrvatske autorice Nataše Skazlić.⁸⁸

Knjižničarke Dječjeg odjela objavljivale su snimke čitanja priča, a za Noć knjige 2020., koja se odvijala pod motom *S knjigom nisi izoliran!*, povezale su se s poznatim velikogoričkim književnicima, pa su tako Željka Horvat-Vukelja, Božidar Prosenjak, Jasminka Tihi-Stepanić i Tihomir Horvat virtualnim putem poslali poruke djeci. Ideje za kreativan rad i izradu uskršnjih ukrasa, poveznice na kojoj se mogu pratiti Željkinе priče za mali odmor, koje je velikogorička književnica Željka Horvat-Vukelja pripremila iz svog doma, poveznice za e-lektire podijeljene su na Facebook stranici, a korisnici su pozvani da sudjeluju u dva natječaja. Na nagradni natječaj „Kako provodite slobodno vrijeme doma... uz knjigu!“ trebalo je poslati fotografije na kojima se vidi kako najmlađi čitači provode vrijeme kod kuće uz knjige i slikovnice, dok je natječaj „Rekonstruiraj naslovnice“ postavio izazov pred članove da pokušaju što vjernije oponašati naslovnice neke dječje knjige ili slikovnice te pošalju sliku kako bi osvojili nagradu.

⁸⁸ Noć knjige. // Nocknjige.hr 23.4.2020. Dostupno na: https://nocknjige.hr/sudionik.php?sudionik_id=9192211 (8.7.2020.).

7. Anketni upitnik o ulozi kulturnih aktivnosti u poticanju čitanja u Gradskoj knjižnici Velika Gorica

Cilj ovoga anketnog upitnika jest utvrditi ulogu koju kulturne aktivnosti imaju u poticanju čitanja u Gradskoj knjižnici Velika Gorica. Uoči provedbe istraživanja utvrđeni su određeni podciljevi na temelju kojih je sastavljen anketni upitnik, odnosno trebalo je ustanoviti sljedeće:

- učestalost i svrhu posjeta korisnika Knjižnici
- način na koji se korisnici informiraju o događanjima u Knjižnici
- mjeru u kojoj korisnici prate mrežne stranice Knjižnice
- praćenje preporuka za čitanje
- percepciju korisnika o knjižnici kao prostoru koji nije namijenjen isključivo za posudbu knjiga
- stav korisnika o kulturnim aktivnostima u Knjižnici te zadovoljstvo ponudom istih
- utjecaj ponude raznovrsnih kulturnih aktivnosti u Knjižnici na poticanje čitanja
- korištenje Knjižnice u doba epidemije koronavirusa.

Na temelju navedenih podciljeva postavljene su hipoteze koje će se nastojati potvrditi rezultatima istraživanja.

1. Korisnici Gradske knjižnice Velika Gorica smatraju da je knjižnica više od mjesta koje služi isključivo za posudbu knjiga.
2. Kulturne aktivnosti koje organizira Gradska knjižnica Velika Gorica imaju važnu ulogu u poticanju čitanja i razvijanju ljubavi prema knjizi.
3. Korisnici Gradske knjižnice Velika Gorica zadovoljni su ponudom kulturnih aktivnosti.

7.1. Metodologija istraživanja

Kako bi se utvrdili postavljeni podciljevi te dokazale navedene hipoteze, sastavljen je anketni upitnik (Prilog 1) od ukupno sedamnaest pitanja, od kojih je šesnaest pitanja zatvorenog tipa te jedno pitanje otvorenog tipa. Četiri pitanja o sociodemografskim podacima s prve stranice nisu numerirana. Anketa je namijenjena korisnicima Gradske knjižnice Velika Gorica starijima od petnaest godina te je prvotno trebala biti provedena u tiskanom obliku, tako da je djelatnici distribuiraju na sva tri odjela, Središnjem odjelu za odrasle, Dječjem odjelu te u Područnoj knjižnici Galženica. Međutim, knjižnice su od 19. ožujka do 24. travnja 2020. zatvorene za

korisnike uslijed epidemije koronavirusa, a 27. travnja 2020. ponovno su otvorile svoja vrata te započele s radom u potpuno novim uvjetima, stoga je po preporuci mentorice ovoga rada te u dogovoru s ravnateljicom i djelatnicima Gradske knjižnice Velika Gorica odlučeno da se anonimni anketni upitnik provede online. Poveznica za ispunjavanje anketnog upitnika podijeljena je na Facebook stranici sve tri lokacije, poslana na kontakte mailing lista sva tri odjela te je zamoljeno da se poveznica proslijedi dalje. U tu svrhu izrađen je Google obrazac pod nazivom *Uloga kulturnih aktivnosti u promicanju čitanja u Gradskoj knjižnici Velika Gorica* te je u razdoblju od 1. svibnja do 11. svibnja 2020. godine prikupljeno 116 odgovora.

7.2. Struktura anketnog upitnika

Anketa je podijeljena u četiri tematske cjeline. Prvi dio obuhvaća četiri pitanja o sociodemografskom statusu ispitanika. Potrebno je označiti spol, dob, razinu postignutog obrazovanja i status. Sljedeću cjelinu čine podaci o korištenju knjižnice. Ovdje se od ispitanika traži da naznače podatak o članstvu, učestalost i svrhu dolaska u Knjižnicu, kulturna događanja od posebnog interesa, način informiranja o događanjima i korištenje weba u tu svrhu te praćenje preporuka za čitanje. Treća cjelina obuhvaća pitanja u kojima se ispituje percepcija Knjižnice od strane ispitanika, njihov stav o ulozi kulturnih aktivnosti u promicanju čitanja te njihovo zadovoljstvo ponudom događanja koje Knjižnica organizira. Ovaj set pitanja ključan je za potvrđivanje većine postavljenih hipoteza jer se odnosi na učinak koji kulturne aktivnosti imaju na svoje korisnike i ispituje njihovu ulogu u promicanju čitanja, posudbi knjiga i razvijanju ljubavi prema knjizi. Četvrti dio dodan je kada je odlučeno da će se anketa provoditi online, a obuhvaća tri pitanja o uslugama knjižnice i navikama korisnika u doba epidemije koronavirusa. Njima se želi utvrditi prate li korisnici virtualne sadržaje i aktivnosti dok je Knjižnica zatvorena, čitaju li više ili manje te nedostaje li im dolazak u Knjižnicu. Na kraju ankete ponuđena je mogućnost ostavljanja komentara s ciljem unapređenja poslovanja i usluga Gradske knjižnice Velika Gorica.

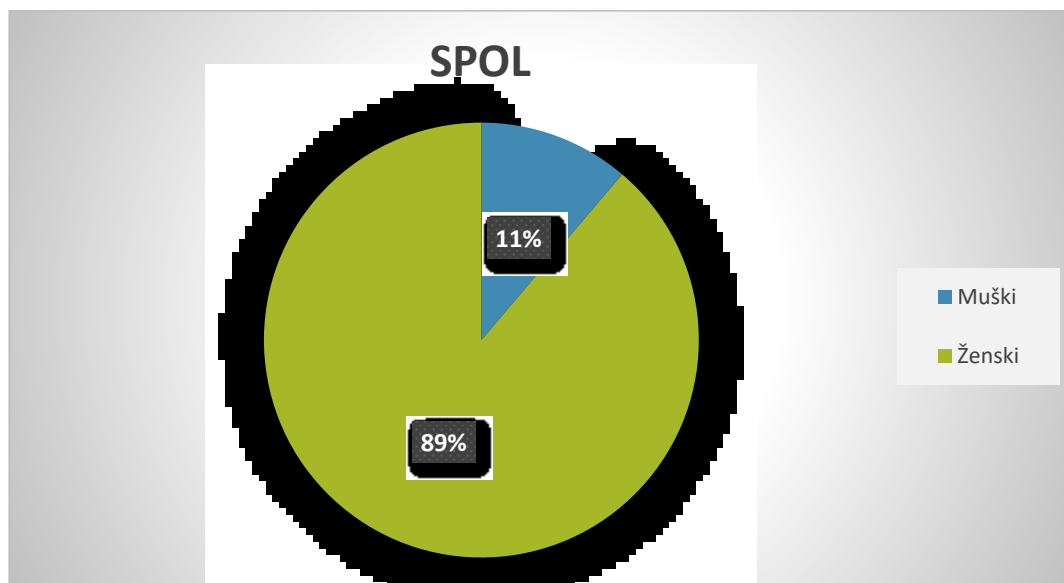
7.3. Analiza odgovora

Rezultati su obrađeni kroz Google obrazac koji daje prikaz odgovora prema broju i računa postotak. Analiza će se napraviti kroz četiri tematske cjeline u koje su podaci u anketnom upitniku raspoređeni. Prvu cjelinu čine sociodemografski podaci, druga obuhvaća podatke o korištenju Knjižnice, treća cjelina, i ujedno najvažnija za temu ovog rada, ispituje ulogu

kulturnih aktivnosti u promicanju čitanja i zadovoljstvo korisnika, dok je četvrta usmjerena na usluge Knjižnice i navike korisnika u doba epidemije koronavirusa. Sva pitanja s pripadajućim odgovorima bit će tekstualno opisana, a rezultati u postotcima prikazani grafikonomima.

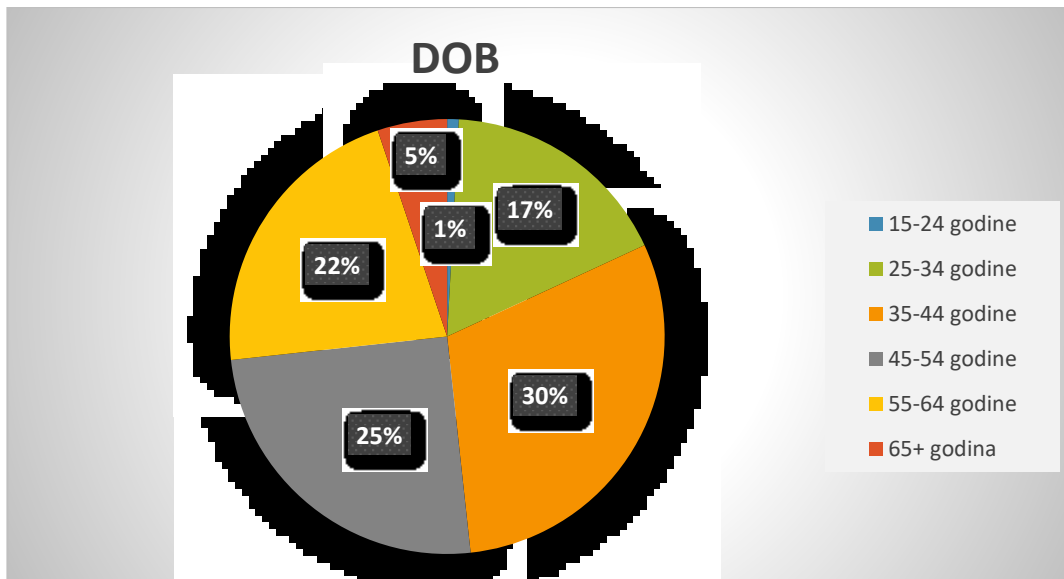
7.3.1. Sociodemografski podaci

U anketnom istraživanju sudjelovale su 103 ženske osobe i 13 muških osoba, odnosno 89 % ispitanika je ženskog spola, a 11 % ispitanika muškog spola.

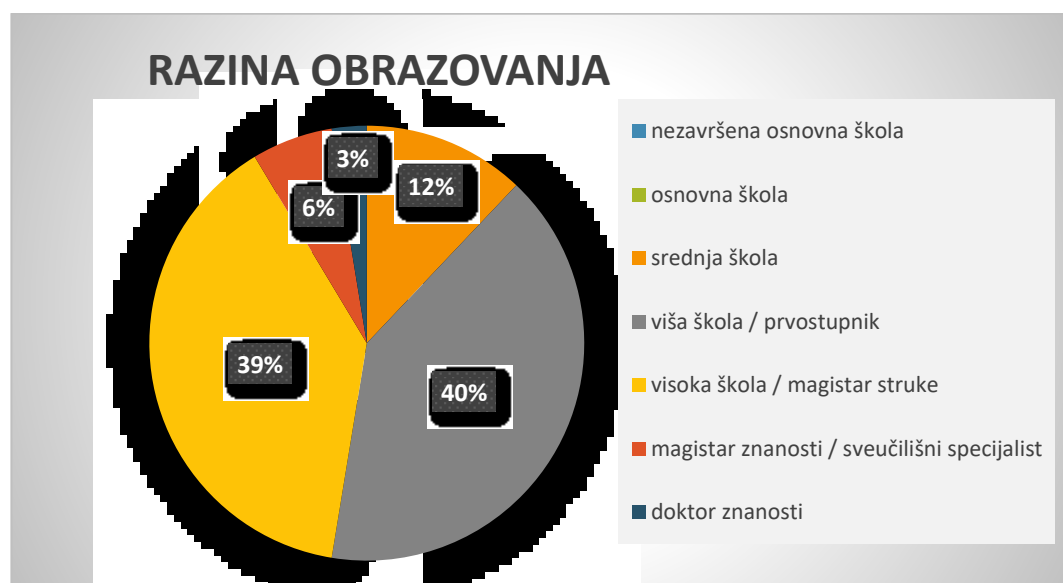
Grafikon 1. Spol

U pogledu podjele ispitanika po dobi, samo jedna osoba je u grupi 15-24 godine, što čini 1 %. 20 ispitanika je u dobnoj skupini 25-34 godine, tj. 17 %, a 35 ispitanika u dobnoj skupini 35-44 godine, odnosno 30 % ispitanika, i to je ujedno najbrojnija skupina. U dobnu skupinu 45-54 godine svrstalo se 29 ispitanika, odnosno 25 % njih, a u grupi 55-64 godine nalazi se 25 ispitanika, tj. 22 % od ukupnog broja. 65 ili više godina ima ukupno šest ispitanika, odnosno njih 5 %. Izuzevši najmlađu i najstariju ponuđenu dobnu skupinu s vrlo malim brojem ispitanika, može se primijetiti kako je većina ispitanika prilično ravnomjerno zastupljena po dobnim skupinama, a najviše ih je u dobi od 25 do 64 godine.

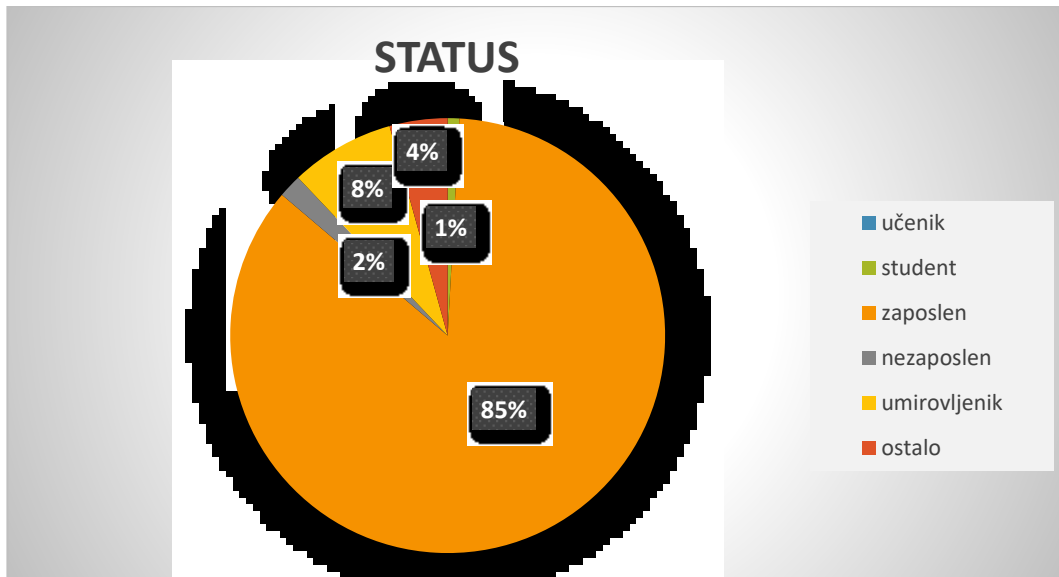
Grafikon 2. Dob

Analizom razine postignutog obrazovanja ispitanika, vidljivo je kako nitko nije označio dvije ponuđene opcije, nezavršenu osnovnu školu i osnovnu školu. Srednju školu označilo je 14 ispitanika, odnosno njih 12 %. Podjednak broj ispitanika opredijelio se za naredne dvije mogućnosti: njih 47, što čini 40 %, završilo je višu školu, odnosno ima zvanje prvostupnika, a njih 45, tj. 39 % od ukupnog broja ispitanih, završilo je visoku školu, odnosno ima zvanje magistra struke. Magistar znanosti, odnosno sveučilišni specijalist kao opciju je izabralo sedam ispitanika, što čini njih 6 %, dok su tri osobe koje su ispunile anketni upitnik doktori znanosti, tj. 3 % ispitanika.

Grafikon 3. Razina obrazovanja

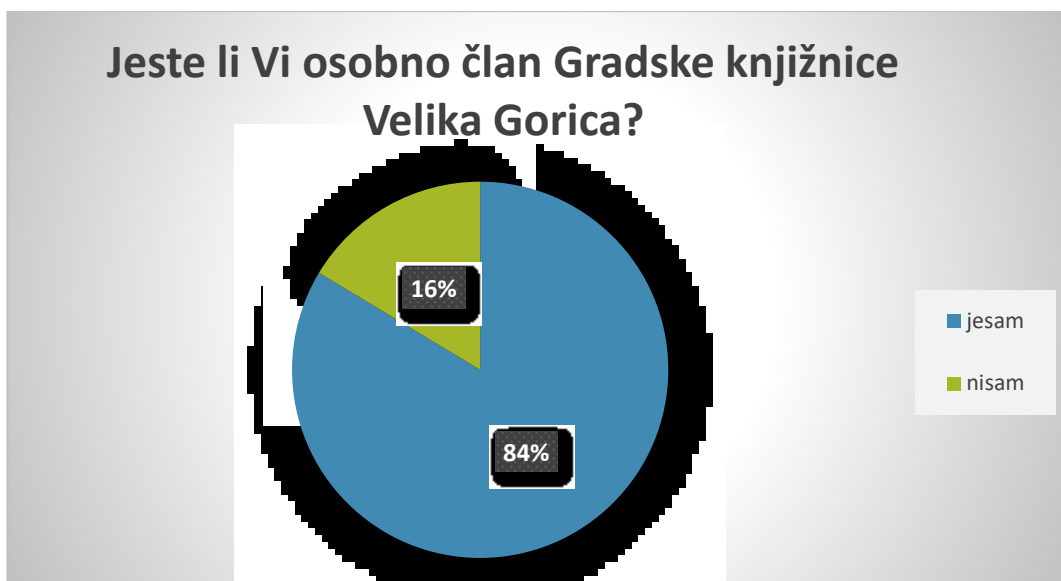
Zadnji sociodemografski podatak obuhvatio je status ispitanika. U anketnom istraživanju nije sudjelovao niti jedan učenik, a samo jedna osoba označila je status studenta, što čini 1 % ispitanika. Najveći broj ispitanika je zaposlen, njih ukupno 99, odnosno 85 %, a dvoje je nezaposlenih, njih 2 %. Devet osoba ima status umirovljenika, odnosno 8 %, a pet osoba svrstalo se u kategoriju ostalo, što čini 4 % od ukupnog broja ispitanika.

Grafikon 4. Status

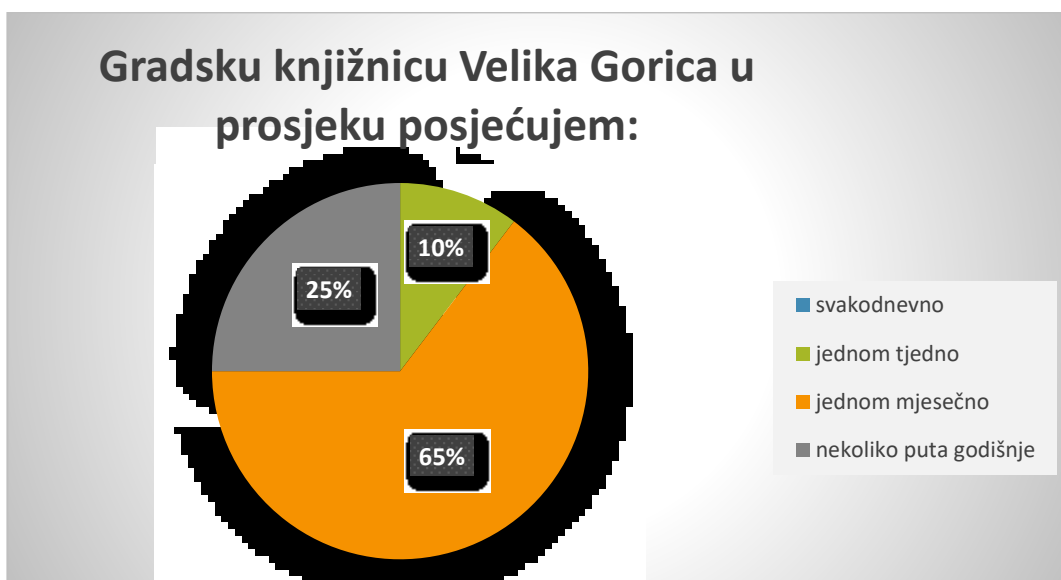
7.3.2. Podaci o korištenju Knjižnice

Prvim pitanjem unutar cjeline koja analizira korištenje Gradske knjižnice Velika Gorica tražilo se od svakog ispitanika da označi je li on osobno član Gradske knjižnice Velika Gorica. 97 ispitanika, tj. njih 84 % je odgovorilo potvrdno, dok je njih 19, odnosno 16 % označilo negativan odgovor. Iz navedenoga je vidljivo kako je 97 ispitanika osobno učlanjeno u Knjižnicu, stoga je približno 1 % od ukupnog broja članova zabilježenih u 2019. godini ispunio ovaj anketni upitnik.

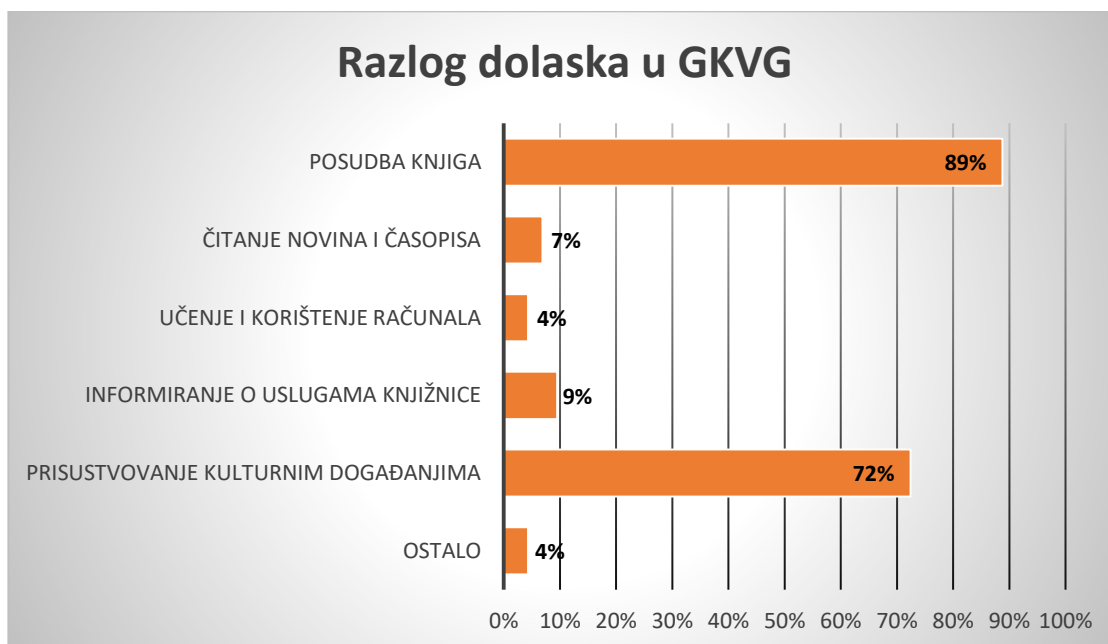
Grafikon 5. Članstvo u GKVG

U drugome pitanju ove skupine trebalo se opredijeliti za jednu od četiri ponuđene opcije koja u prosjeku najbliže odgovara učestalosti posjeta Gradskoj knjižnici Velika Gorica. Nitko od ispitanika nije označio da posjećuje Knjižnicu svakodnevno. Najveći broj, njih 75, odnosno 65 %, u prosjeku posjećuje Knjižnicu jednom mjesečno. 29 ispitanika, tj. njih 25 %, Knjižnicu prosječno posjeti nekoliko puta godišnje. Jednom tjedno u Knjižnicu dolazi 12 ispitanika, odnosno njih 10 %.

Grafikon 6. Učestalost posjeta GKVG

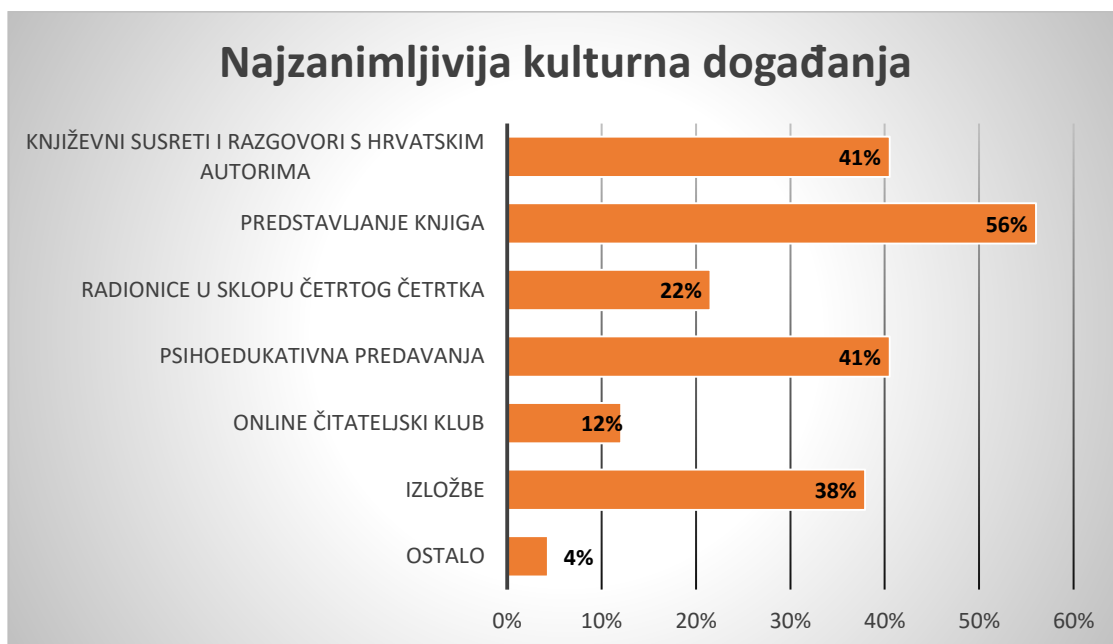
Sljedeće pitanje odnosilo se na svrhu dolaska u Gradsku knjižnicu Velika Gorica, a ispitanici su mogli označiti više odgovora. Od 116 ispitanika, njih 103 (89 %) u Knjižnicu dolazi radi posudbe knjiga. U svrhu prisustvovanja kulturnim događanjima (književni susreti, festival Turboooks, Noć knjige, radionice u sklopu Četrnog četrtka, izložbe, radionice za djecu, psihoedukativna predavanja, lektiraonice...) prostore Knjižnice posjećuje 84 ispitanika, što je 72 % od svih anketiranih. Ukupno 11 ispitanika dolazi s ciljem informiranja o uslugama knjižnice, odnosno 9 % od ukupnog broja ispitanika. Osam ispitanika (7 %) dolazi radi čitanja novina i časopisa. U svrhu učenja i korištenja računala Knjižnicu koristi pet ispitanika (4 %). 59 ispitanika je u odgovoru na ovo pitanje označilo opcije a) i e), odnosno posudbu knjiga i prisustvovanje kulturnim događanjima, 27 ispitanika je označilo samo opciju posudbe knjiga, a njih osmero samo prisustvovanje kulturnim događanjima. Ostale kombinacije odgovora su u manjem broju, stoga se neće posebno navoditi. Pojedini korisnici, točnije njih petero (4 %), pod opcijom *ostalo* još je istaknulo razgovore o suradnji, posebice u okviru izložbi vezanih uz profesionalnu djelatnost, sudjelovanje u čitateljskom klubu dok je bio aktivan te posjet Dječjem odjelu radi edukativnih igara za djecu.

Grafikon 7. Razlog dolaska u GKVG

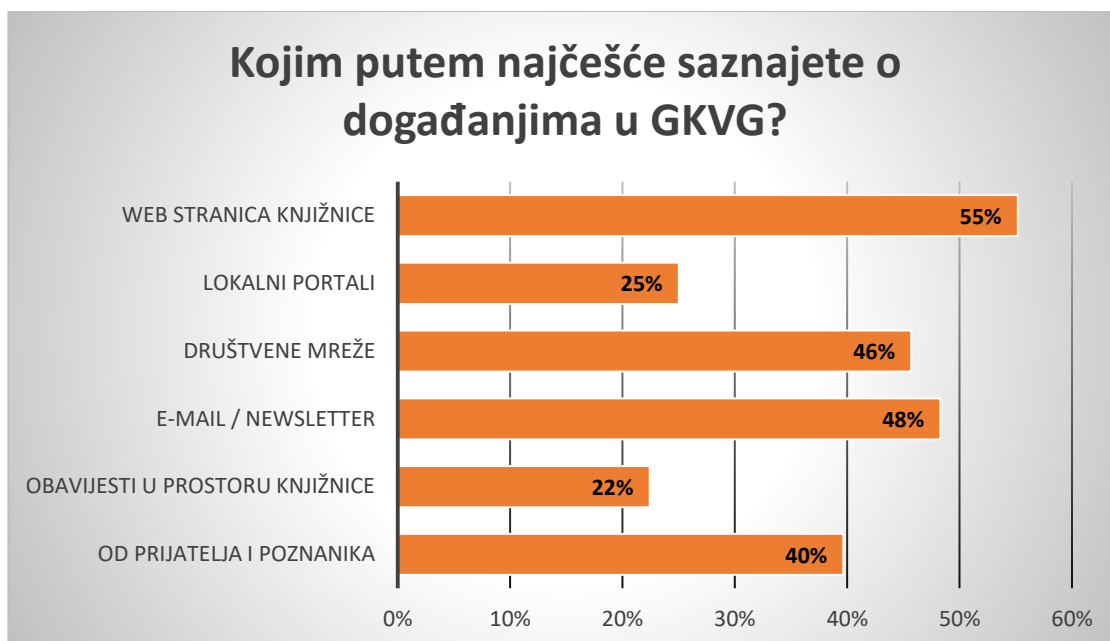
Četvrto pitanje u ovoj cjelini također je imalo mogućnost označavanja većeg broja odgovora. Od ispitanika se tražilo da obilježe kulturna događanja koja su im najzanimljivija, ukoliko ih posjećuju. Predstavljanje knjiga zanima najveći broj ispitanika, njih ukupno 65, što čini 56 %. Književne susrete i razgovore s hrvatskim autorima i autoricama te psihoedukativna predavanja

označilo je njih 47 (41 %). Izložbe su od velikog interesa za 44 ispitanika (38 %). Radionice u sklopu Četrtoč četrtka označilo je 25 ispitanika (22 %), dok se za online čitateljski klub opredijelilo 14 ispitanika (12 %). Pod opcijom *ostalo*, koju je označilo pet ispitanika (4 %), nadopisane su radionice knjigoveštva, lijepog pisanja, prigodne aktivnosti obilježavanja značajnih dana i stvaralaštva književnika i znanstvenika, ostala događanja, a tek je jedna osoba nadopisala da takva događanja ne posjećuje. Jedan odgovor spominje kazališta i koncerte, referirajući se vjerojatno na kulturna događanja općenito.

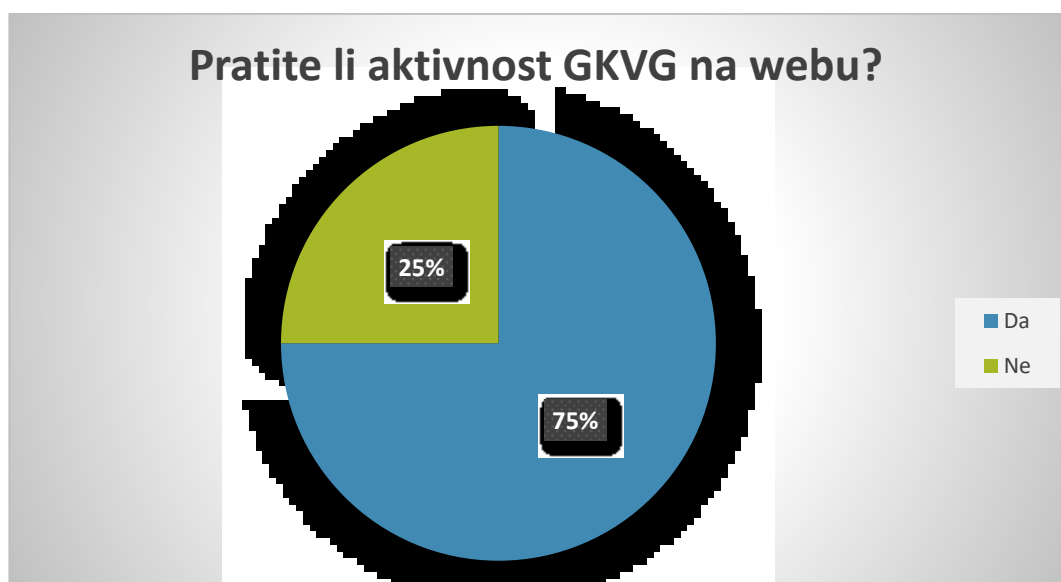
Grafikon 8. Najzanimljivija kulturna događanja

U petome pitanju također je bilo moguće označiti više odgovora, a željelo se ispitati kojim putem ispitanici najčešće saznaju za događanja u Gradskoj knjižnici Velika Gorica. Najveći broj odgovora, njih 64 (55 %), odnosi se na web stranicu Knjižnice. Putem e-maila / newslettera do informacija o događanjima dolazi 56 ispitanika, tj. njih 48 %. Nešto manji broj odgovora, njih 53 (46 %), prikupila je opcija društvene mreže. 46 ispitanika (40 %) saznaje o zbivanjima u Knjižnici od prijatelja i poznanika, 29 ispitanika (25 %) putem lokalnih portala, a njih 26 (22 %) putem obavijesti u Knjižnici.

Grafikon 9. Kojim putem najčešće saznajete o događanjima u GKVG?

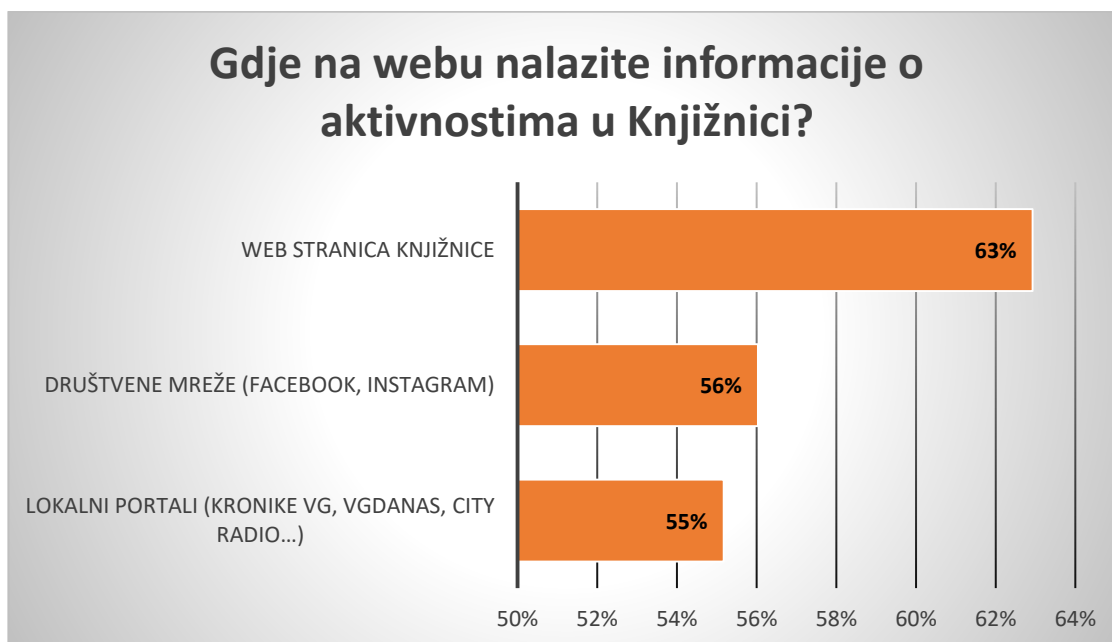
U pitanju koje se odnosi na praćenje aktivnosti Gradske knjižnice Velika Gorica na webu, 87 ispitanika se izjasnilo potvrdno, tj. njih 75 % prati aktivnost Knjižnice na mrežnim stranicama, dok je njih 29 odgovorilo negativno, odnosno 25 % ispitanika ne prati rad Knjižnice na webu.

Grafikon 10. Praćenje aktivnosti GKVG na webu

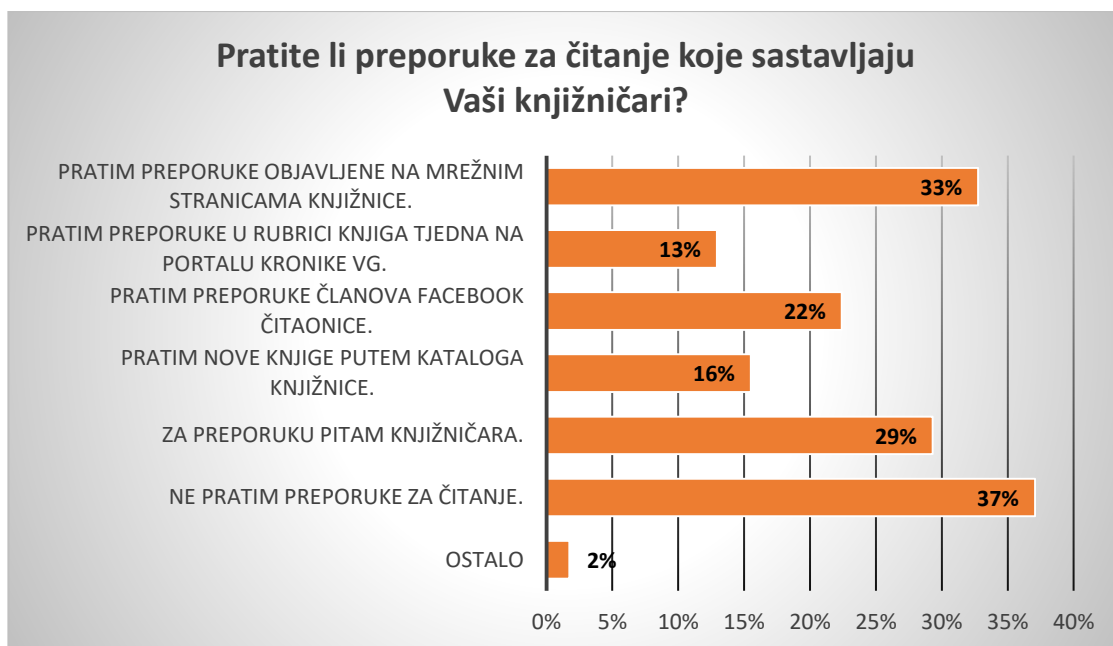
Ako je na prethodno pitanje ispitanik odgovorio pozitivno, u sedmome pitanju tražilo se da označi gdje na webu nalazi informacije o aktivnostima u Knjižnici. Dana je mogućnost odabira

više odgovora. Najviše ispitanika, njih 73 (63 %) označilo je web stranicu Knjižnice, 65 ispitanika (56 %) informacije pronalazi na društvenim mrežama (Facebook, Instagram), a 64 ispitanika (55 %) na lokalnim portalima (Kronike VG, VGdanas, City Radio...).

Grafikon 11. Gdje na webu nalazite informacije o aktivnostima u Knjižnici?

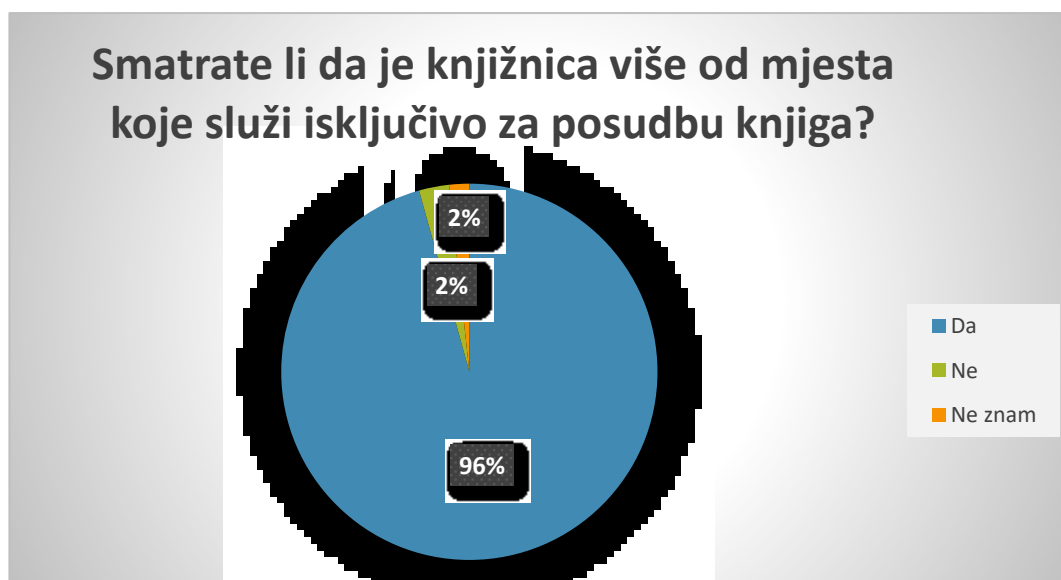
Zadnje pitanje ove cjeline ispitalo je praćenje preporuka za čitanje koje sastavljaju knjižničari Gradske knjižnice Velika Gorica, uz mogućnost odabira više odgovora. Najviše ispitanika, njih 43 (37 %) ne prati preporuke za čitanje. 38 ispitanika (33 %) prati preporuke objavljene na mrežnim stranicama Knjižnice, dok se njih 34 (29 %) za preporuku obrati knjižničaru. Preporuke članova Facebook čitaonice prati 26 ispitanika (22 %). Koristeći katalog Knjižnice nove knjige prati 18 ispitanika (16 %). Preporuke objavljene u rubrici Knjiga tjedna na portalu Kronike VG prati 15 ispitanika, tj. njih 13 %. Među ostala dva odgovora (2 %) navedene su obavijesti e-mailom, preporuke književne kritičarke Jagne Pogačnik utorkom u emisiji „Dobro jutro, Hrvatska“ i preporuke prijatelja.

Grafikon 12. Praćenje preporuka za čitanje

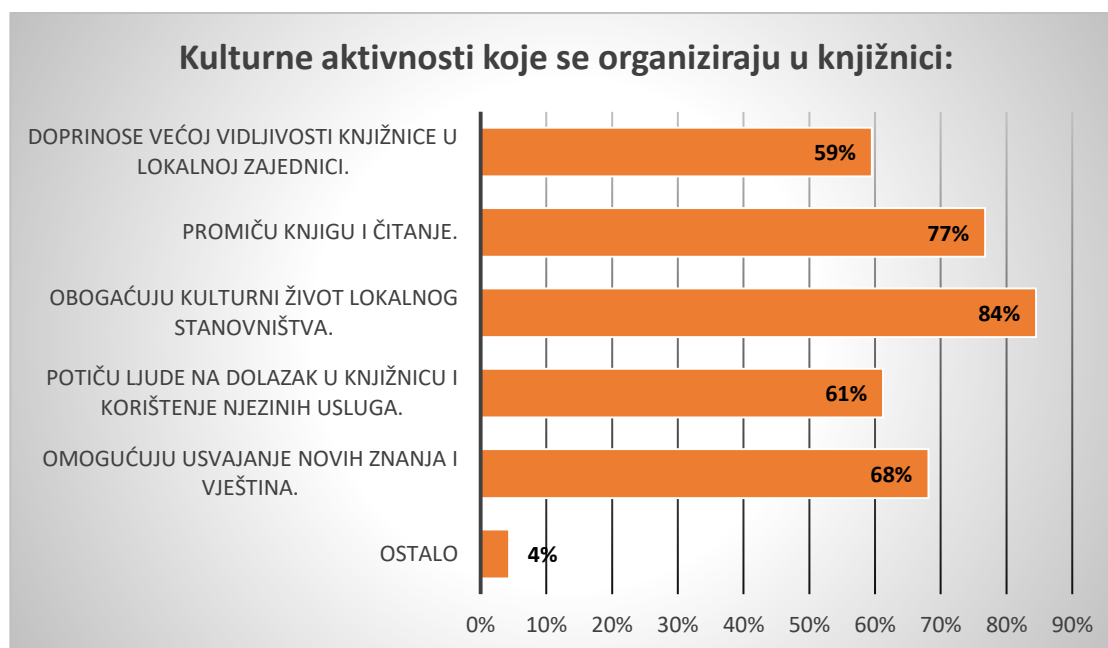
7.3.3. Uloga kulturnih aktivnosti u promicanju čitanja i zadovoljstvo korisnika

Prvo pitanje ove cjeline, a deveto ukupno, ticalo se percepcije knjižnice od strane ispitanika. Njih 111, tj. 96 % smatra da je knjižnica više od mjesta koje služi isključivo za posudbu knjiga. Troje ispitanika (2 %) to ne smatra te je na pitanje odgovorilo negativno, a dvoje (2 %) ne zna.

Grafikon 13. Percepcija knjižnice

Iduće pitanje ispitivalo je mišljenje o ulozi kulturnih aktivnosti koje se organiziraju u prostorima knjižnice te je bilo moguće označiti više odgovora. 98 ispitanika (84 %) označilo je opciju da takve aktivnosti obogaćuju kulturni život članova i korisnika knjižnice te lokalnog stanovništva općenito. 89 ispitanika (77 %) smatra da promiču knjigu i čitanje (susretima s književnicima, predstavljanjem knjiga...), a njih 79 (68 %) tvrdi kako omogućuju usvajanje novih znanja i vještina. Prema mišljenju ukupno 71 ispitanika (61 %) takve aktivnosti potiču ljude na dolazak u knjižnicu i korištenje knjižničnih usluga te privlače potencijalne korisnike, a 69 osoba (59 %) ujedno smatra kako doprinose većoj vidljivosti knjižnice u lokalnoj zajednici. Zanimljivo je istaknuti kako je 41 ispitanik označio svih 5 ponuđenih odgovora. Od ostalih pet odgovora (4 %) ispitanici su nadopisali kako takve aktivnosti obogaćuju društveni život posjetitelja, omogućuju druženje te upoznavanje sugrađana koji imaju slične interese, a jedna osoba je istaknula da bi trebalo više poticati osobe srednje i starije životne dobi na aktivnije sudjelovanje u kulturnim događanjima.

Grafikon 14. Uloga kulturnih aktivnosti u knjižnici

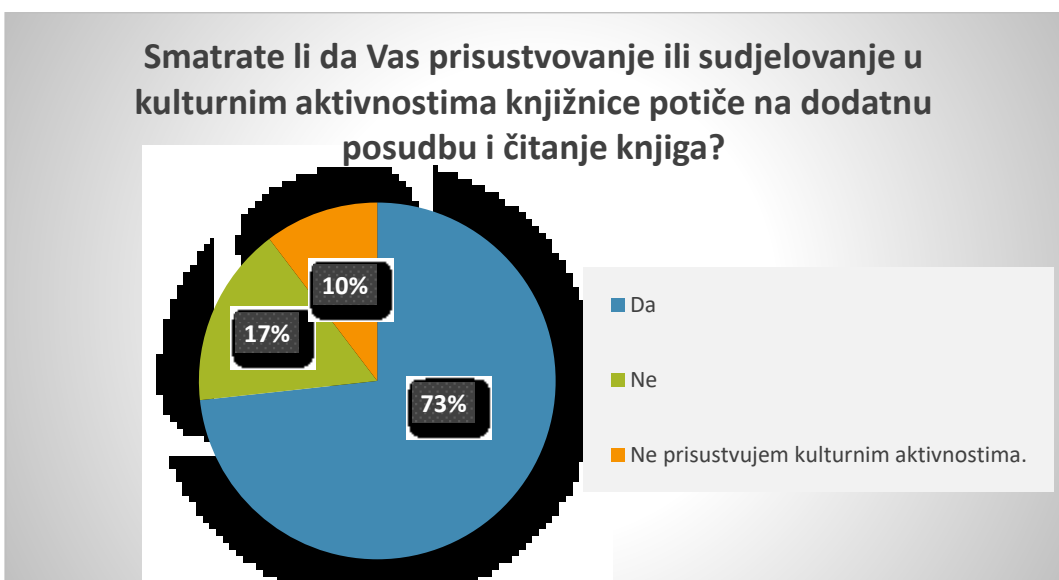
Sljedeće pitanje, 11. po redu, tražilo je od ispitanika mišljenje o tome koliku ulogu u razvijanju ljubavi prema knjizi i čitanju ima posjet knjižnici i aktivnostima koje ona organizira. 66 ispitanika (57 %) smatra da posjet knjižnici i njezinim aktivnostima ima veliku ulogu u razvijanju ljubavi prema knjizi i čitanju, a prema mišljenju 33 ispitanika, tj. njih 29 %, ima izuzetno veliku i važnu ulogu. 12 ispitanika (10 %) nije sigurno u odgovor na pitanje, a tek pet

ispitanika (4 %) je odgovorilo da navedeno ima malu ulogu. Nitko ne smatra da posjet knjižnici i njezinim aktivnostima nema nikakvu ulogu u razvijanju ljubavi prema knjizi i čitanju.

Grafikon 15. Važnost posjeta aktivnostima knjižnice u razvijanju ljubavi prema čitanju

U 12. pitanju 85 ispitanika izjasnilo se da smatra da ih prisustvovanje ili sudjelovanje u kulturnim aktivnostima potiče na dodatnu posudbu i čitanje knjiga, što čini 73 % od ukupnog broja ispitanika. Negativno je na ovo pitanje odgovorilo 19 osoba, odnosno 17 %, dok 12 ispitanika (10 %) ne prisustvuju kulturnim aktivnostima.

Grafikon 16. Utjecaj kulturnih aktivnosti na posudbu i čitanje knjiga

Na pitanje o tome jesu li zadovoljni ponudom kulturnih aktivnosti u Gradskoj knjižnici Velika Gorica 111 ispitanika odgovorilo je da je zadovoljno, odnosno 96 %, a pet ispitanika izjasnilo se da nije zadovoljno, tj. 4 %.

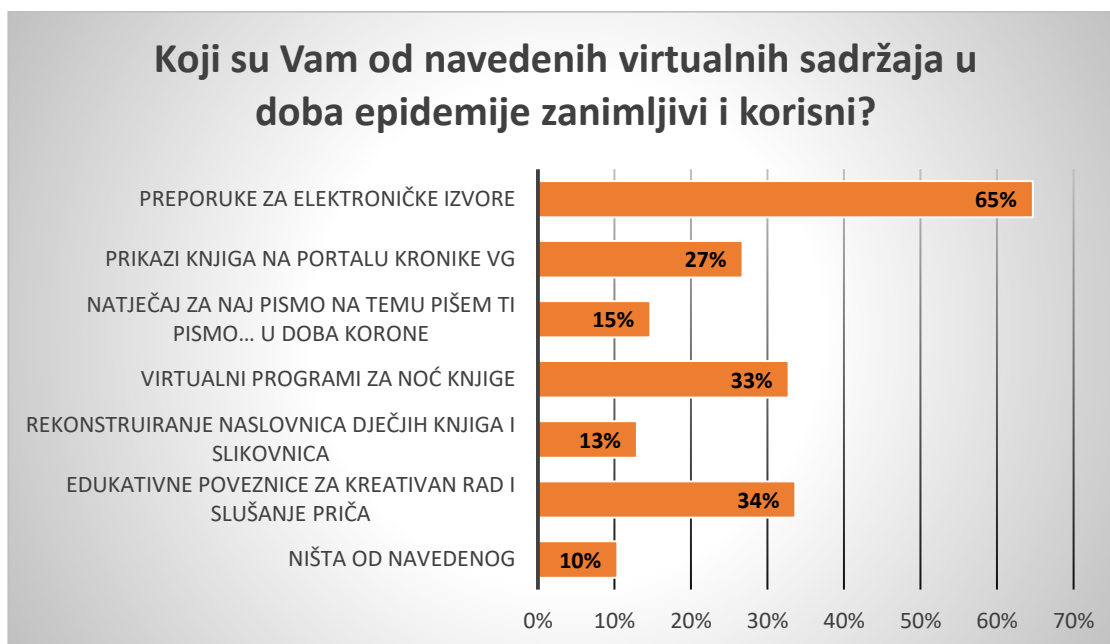
Grafikon 17. Zadovoljstvo ponudom kulturnih aktivnosti u GKVG

Zadnje pitanje ove cjeline bilo je otvorenog tipa te odgovor nije bio obavezan. Ispitanici su mogli navesti kulturna događanja koja bi ih dodatno motivirala na dolazak u Knjižnicu. U odgovorima se navode susreti s poznatim hrvatskim i stranim autorima, ali i novim, još neafirmiranim piscima, književni klub uživo za odrasle i djecu, radionice pisanja poezije ili kratke priče, predavanja na temu zdravlja, povijesnih događaja, predaja Turopolja i slavenske mitologije, likovne radionice, radionice fotografije, izrade nakita, heklanje uz čitanje poezije, prijepodneva književna druženja u Područnoj knjižnici Galženica, umjetničke radionice uz vodstvo ilustratora te na temu stripa i grafičkog dizajna, više radionica i psihoedukativnih predavanja na Dječjem odjelu, čitanje priča za djecu, a jedna osoba navela je kao dodatan poticaj za posjet Knjižnici posudionicu igračaka za djecu te alata i kućanskih aparata za odrasle.

7.3.4. Usluge Knjižnice i navike korisnika u doba epidemije koronavirusa

Od 19. ožujka do 25. travnja 2020. godine Gradska knjižnica Velika Gorica bila je zatvorena za korisnike pa je svoju djelatnost morala prilagoditi novonastaloj situaciji te osmisliti virtualne sadržaje i aktivnosti. Prvo pitanje ove skupine željelo je ispitati koji su od navedenih sadržaja zanimljivi i korisni ispitanicima. Bilo je moguće označiti više odgovora. Najviše ispitanika, njih 75 (65 %) označilo je preporuke za elektroničke izvore koji nude e-lektiru, besplatne e-

knjige, znanstvenu literaturu i kulturne sadržaje. 39 ispitanika (34 %) opredijelilo se za edukativne poveznice za kreativan rad i slušanje priča, a njih 38 (33 %) za virtualne programe za Noć knjige (kviz, video priče za djecu...). Prikazi knjiga na portalu Kronike VG interesiraju 31 ispitanika, odnosno 27 % od ukupnog broja anketiranih osoba, a Natječaj za naj pismo na temu *Pišem ti pismo... u doba korone* istaknulo je 17 ispitanika (15 %). 15 osoba (13 %) označilo je među ponuđenim sadržajima rekonstruiranje naslovnica dječjih knjiga i slikovnica te fotografiranje s knjigom. Ništa od navedenog ne zanima 12 ispitanika (10 %).

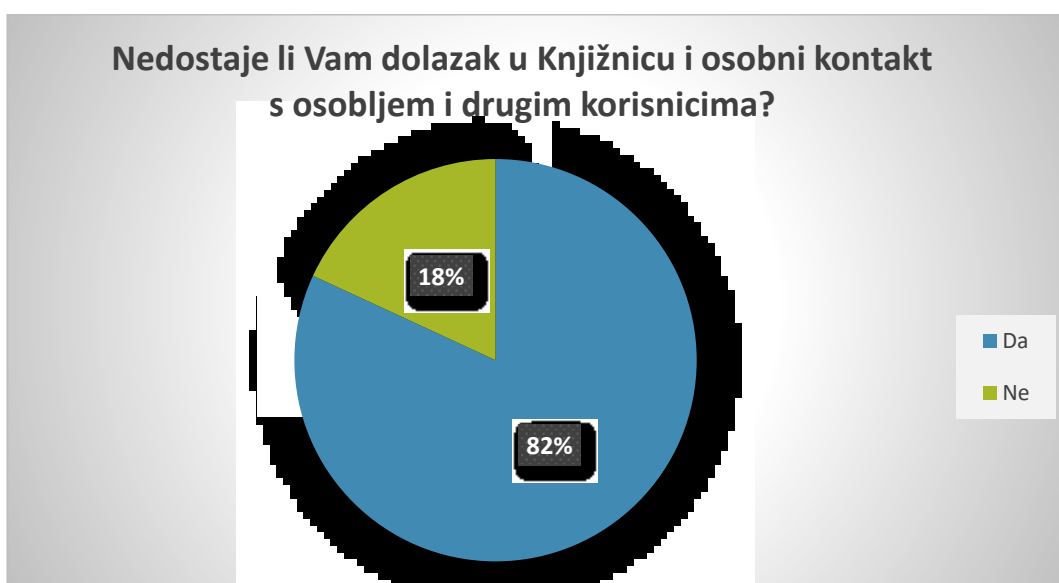
Grafikon 18. Zanimljivi i korisni virtualni sadržaji u doba epidemije koronavirusa

Na drugo pitanje u ovoj cjelini, 16. po redu, željelo se saznati čitaju li ispitanici više nego inače (knjige iz knjižnice, knjige iz vlastite biblioteke, novine, portale) otkad je na snazi preporuka da se ostane kod kuće. Kod 87 ispitanika (75 %) čitalačke navike su ostale iste te oni čitaju kao i prije. 23 ispitanika (20 %) čita više otkad je na snazi preporuka da se ostane dok kuće, dok šest ispitanika (5 %) u ovim okolnostima čita manje.

Grafikon 19. Čitanje u doba epidemije koronavirusa

Na posljednje pitanje u ovoj cjelini o tome nedostaje li im dolazak u Knjižnicu i osobni kontakt s osobljem i drugim korisnicima, 95 ispitanika (82 %) izrazilo se potvrdno, odnosno nedostaje im dolazak u Gradsku knjižnicu Velika Gorica, a 21 osoba (18 %) odgovorila je negativno.

Grafikon 20. Nedostajanje dolaska u Knjižnicu

Na kraju ankete ispitanici su po želji mogli ostaviti komentar. Na to su se odlučile ukupno 32 osobe (njih 28 %). Komentari su i više nego pozitivni. Većina ispitanika prvenstveno se željela zahvaliti djelatnicima Gradske knjižnice Velika Gorica koji su prema njihovom mišljenju vrlo ljubazni, stručni, profesionalni, susretljivi, puni ideja i entuzijazma. Pohvalili su njihov trud i

zalaganje, potiču ih da tako i nastave, a jedna ispitanica navodi da voli čitati „i za to su zaslužni knjižničari jer su svojim preporukama razvijali moju ljubav i ovisnost o čitanju i traganju za novim spoznajama.“ Ispitanici su na više mjesta istaknuli kako vole Gradsku knjižnicu Velika Gorica te im je ona važna, podržavaju njezin rad, organizaciju i kulturna događanja. Prostor Knjižnice je ugodan, a takvim ga uz knjige čini i osoblje ustanove koje redovito radi na poboljšanju ponude i interakcije s korisnicima. Uz jednu primjedbu o radnom vremenu, jedna osoba se zalaže za uvođenje bibliobusa, a jedan komentar poziva na dodatno motiviranje djelatnika da se više uključe u rad za dobrobit korisnika i građana. Jedna osoba poželjela je da se na događaja odaziva što veći broj ljudi te potiče osoblje da zadrži entuzijazam u privlačenju što brojnije publike. S druge strane, jedna ispitanica voljela bi da se u prostoru za učenje (koji je nažalost zbog ograničenog prostora smješten tik uz pult) može osigurati više tišine, da se ugradi prava klima te da se prostor Knjižnice nadogradi na način da se vanjski dio uz stepenice ostakli kako bi korisnici koji dulji vremenski period provode u Knjižnici mogli popiti kavu, pojesti sendvič. U komentarima se navodi i veliki kulturni doprinos Knjižnice svome gradu, Velikoj Gorici, kao i njezina uloga u promicanju kulture i čitanosti koja je neizmjerljivo važna i neophodna „za bolje obrazovanje stanovništva i moguće bolje i naprednije društvo u budućnosti.“ Jedan komentar glasi ovako: „Gradska knjižnica u VG odlično obavlja svoju djelatnost i aktivno sudjeluje u životu zajednice. Brine o svim dobnim skupinama građana i bavi se relevantnim i aktualnim temama. Promiče kulturu u najširem smislu toga pojma i predstavlja jednu od najvažnijih institucija u zajednici, ne samo na području kulture, već i na području općeg društvenog djelovanja.“

I za kraj, s obzirom na veliko zadovoljstvo koje su ispitanici iskazali radom Gradske knjižnice Velika Gorica, njezinim djelatnicima, kulturnim aktivnostima te ulogom u zajednici, što potvrđuju rezultati anketnog istraživanja, posebno se ističe jedan od komentara koji zorno dočarava ljubav prema knjizi i podsjeća svakog knjižničara na to zašto voli svoju profesiju. „Ništa mi ne može zamijeniti čitanje knjige, miris knjige i dodir knjige. Svaki put kad uđem u našu knjižnicu, imam neopisiv osjećaj zadovoljstva i žudnje za svim knjigama koje stoje i čekaju da ih uzmem. Veliki pozdrav srdačnim djelatnicama/ima naše najljepše knjižnice.“

7.4. Rasprava

U ovome anketnom istraživanju sudjelovalo je ukupno 116 osoba, od čega je većina ženskog spola. Zastupljene su sve dobne skupine relativno ravnomjerno, izuzevši najstariju i najmlađu dobnu skupinu. Prema razini obrazovanja najzastupljeniji su ispitanici s višom i visokom

školom, odnosno prvostupnici i magistri struke. Najveći broj ispitanika prema statusu je zaposlen.

83 % ispitanika osobno su članovi Knjižnice, što je moguće objasniti činjenicom da je u Gradskoj knjižnici Velika Gorica omogućeno s jednom iskaznicom posuđivati na sve tri lokacije, stoga se, primjerice, jedan član obitelji može koristiti iskaznicom svoga ukućana. Najveći broj osoba Knjižnicu posjećuje u prosjeku jednom mjesečno. Rok za vraćanje knjiga je 30 dana, a s obzirom da je posudba knjiga prvi razlog dolaska u Knjižnicu ti su podaci u korelaciji. Po brojnosti odgovora drugi razlog dolaska je posjećivanje kulturnih događanja, a budući da 75 % osoba u prosjeku posjećuje Knjižnicu jednom tjedno ili jednom mjesečno dobiveni rezultat je opravdan. Velika je vjerojatnost da bi u slučaju ispunjavanja tiskanih anketa bilo i onih koji Knjižnicu posjećuju svakodnevno jer su čitači novina većinom osobe starije životne dobi koje se u manjoj mjeri služe novim tehnologijama. Istraživanje je pokazalo da su raznovrsne kulturne aktivnosti vrlo prepoznate među korisnicima te su oni o njima obaviješteni na razne načine i putem različitih medija. Tri četvrtine ispitanika prati aktivnost Gradske knjižnice Velika Gorica na mrežnim stranicama. U tome svoju ulogu imaju web stranica Knjižnice, društvene mreže i lokalni portali. Nešto više od jedne trećine ispitanika ne prati preporuke za čitanje, a osobe koje ih prate do preporuka najčešće dolaze usmenim putem uz savjet knjižničara ili preko mnogih načina obavještavanja na internetu.

Vrlo je važno da je u svijesti 96 % ispitanika knjižnica više od mjesta koje služi isključivo za posudbu knjiga. Ovaj rezultat potvrđuje prvu hipotezu postavljenu uoči provedbe anketnog upitnika i pokazuje da ispitanici gledaju na knjižnicu u širem kontekstu, shvaćaju da se njezina uloga u zajednici uvelike proširila, a njezine zadaće i djelatnosti obogatile novima, poput organizacije kulturnih aktivnosti, informiranja građana o aktualnim temama te brige za razne skupine korisnika. Važnost kulturnih aktivnosti uistinu je prepoznata od strane ispitanika. Njih 84 % smatra da obogaćuju kulturni život članova i korisnika knjižnice te lokalnog stanovništva općenito, dok njih 77 % drži da promiču knjigu i čitanje. I ostale tvrdnje prepoznate su velikim brojem odgovora. Čak 86 % ispitanika smatra da posjet knjižnici i aktivnostima koje ona organizira ima veliku ili izuzetno veliku ulogu u razvijanju ljubavi prema knjizi i čitanju, a 73 % njih na dodatnu posudbu i čitanje knjiga potiče prisustvovanje ili sudjelovanje u kulturnim aktivnostima knjižnice. Ovaj podatak potvrđuje i drugu hipotezu. 96 % osoba zadovoljno je ponudom kulturnih aktivnosti Gradske knjižnice Velika Gorica, čime je potvrđena i treća hipoteza. Od kulturnih događanja koja bi ih dodatno potaknula na dolazak u Knjižnicu primjećuje se da je većina njih već zastupljena i održana u okviru raznih aktivnosti i festivala,

što je opisano u poglavlju o kulturnim aktivnostima u Gradskoj knjižnici Velika Gorica. Odgovori će svakako poslužiti djelatnicima za promišljanje o budućim aktivnostima te za unapređivanje akcija i povećanje zadovoljstva svojih korisnika.

U pogledu usluga Knjižnice i navika korisnika u doba epidemije koronavirusa, saznaje se da su virtualni sadržaji i aktivnosti polučili uspjeh te bili zanimljivi i korisni ispitanicima. Čitalačke navike se kod većine osoba nisu promijenile jer njih 75 % čita u jednakoj mjeri kao i prije zatvaranja knjižnica, a velikom broju ispitanika nedostaje dolazak u Knjižnicu i osobni kontakt s osobljem i drugim korisnicima, što potvrđuje da je knjižnica mjesto susreta i ostvaruje socijalnu interakciju u zajednici.

U komentarima na kraju ankete iskazana je zahvalnost djelatnicima, ljubav prema Gradskoj knjižnici Velika Gorica, prepoznavanje zalaganja osoblja, promicanja kulture u zajednici i razvijanja ljubavi prema čitanju.

Na koncu se može zaključiti kako su rezultati ankete potvrdili sve postavljene hipoteze. Ispitanici su pokazali da koriste usluge Gradske knjižnice Velika Gorica, prate njezin rad i vrednuju zalaganje njezinih djelatnika. Iz svega navedenoga, neosporna je važnost i značaj ove kulturne ustanove koja, unatoč ograničenom prostoru i sredstvima za rad, promišlja o potrebama svojih korisnika, stoji im na raspolaganju, uspješna je u informiranju korisnika o događanjima u Knjižnici i preporukama za čitanje te radi na cjeloživotnom obrazovanju svojih građana, a njezine kulturne aktivnosti promiču čitanje i razvijaju ljubav prema knjizi.

8. Zaključak

Uloga i zadaće narodnih knjižnica mijenjale su se i razvijale kako se razvijalo društvo u kojemu su djelovale. Prvotna koncepcija knjižnice kao čuvara knjiga i ishodišta za obrazovanje i znanstveni rad s vremenom se nadogradila novim uslugama, prvenstveno raznim kulturnim aktivnostima koje su uvelike proširile njezinu prvobitnu funkciju i učvrstile položaj unutar zajednice. Knjižnice su provođenjem raznovrsnih kulturnih aktivnosti postale istinski lokalni kulturni centri koji zadovoljavaju kulturne potrebe građana iz svih slojeva društva. One su otvorene i dostupne svima, a kulturni programi koje organiziraju pokrivaju gotovo sve sfere duhovnog i umjetničkog stvaralaštva i aktivnosti, od razgovora, predavanja, tribina preko izložaba, filmskih projekcija i koncerata, do književnih večeri i promocija.

Osim obrazovne i socijalne uloge, takve aktivnosti imaju i promotivnu ulogu. Provođenjem kulturnih aktivnosti i programa narodne knjižnice nastoje unaprijediti svoje usluge, privući nove korisnike, a postojeće korisnike održati zadovoljnima.

Gradska knjižnica Velika Gorica značajna je ustanova u kulturi te je 2016. godine obilježeno 130 godina od otvaranja Prve čitaonice u Velikoj Gorici. Iz monografije izdane tim povodom vidljivo je kako je njezin utjecaj na lokalno stanovništvo već dugo vremena snažan, čemu svjedoči upravo ta zavidna obljetnica. Ova ustanova predstavlja općeprepoznato kulturno središte grada i lokalne zajednice zbog brojnih događanja koje samostalno organizira ili ugošćuje, izgrađuje kvalitetnu zavičajnu zbirku, potiče korištenje mrežnih izvora i usluga te ih promovira na svojim mrežnim stranicama, koje redovito održava, informira građane o svim zbivanjima vezanima ne samo za Knjižnicu, već poglavito za svijet knjige, a novim prostorom želi još više postati poželjno i privlačno mjesto za rad, igru i druženje. Velika Gorica kao grad s bogatim tragovima pismenosti i dugom tradicijom knjižničarstva to i zaslužuje. Djelatnost Gradske knjižnice Velika Gorica medijski je dobro popraćena, kako u pisanim, tako i u elektroničkim medijima na lokalnoj i nacionalnoj razini, a ona kroz svoje djelovanje daje doprinos razvoju knjižničarske struke.

Anketnim istraživanjem koje je provedeno među korisnicima Gradske knjižnice Velika Gorica želio se utvrditi utjecaj njezinih programa na razvoj čitalačke publike. Rezultati istraživanja pokazali su da korisnici Gradske knjižnice Velika Gorica smatraju da knjižnica nije samo mjesto koje služi isključivo za posudbu knjiga, već je njezina djelatnost puno šira. Također, ispitanici smatraju da kulturne aktivnosti koje knjižnica organizira imaju važnu ulogu u poticanju čitanja. Naposljetku, iskazali su i zadovoljstvo ponudom događanja u Knjižnici.

Prateći tokom života razvoj te knjižnice i unapređenje usluga te proširenje njezine djelatnosti, mogu istaknuti da je to primjer knjižnice koja izlazi iz svojih zidova, potiče čitanje među svim skupinama stanovnika, od predškolske djece do zatvorenika, neprestano nadograđujući svoje aktivnosti novim idejama.

Upravo su raznovrsne i kontinuirane kulturne aktivnosti jedan od glavnih pokretača razvoja djelatnosti knjižnice, a Gradska knjižnica Velika Gorica svojim programima i djelatnošću daje izvrstan primjer pozitivne uključenosti u kulturni i društveni život zajednice te pokazuje kako takva događanja zbližavaju korisnike s knjigom, stoga na njima treba ustrajati kako bi se poticala vještina čitanja i stvarali zaljubljenici u pisanu riječ jer, dok je njih, bit će i knjiga.

9. Literatura

1. Ćelić, Gordan. Rekordno popunjena 'Rukopisaonica'. HRT Magazin. 18.2.2020. Dostupno na: <https://magazin.hrt.hr/583431/rekordno-popunjena-rukopisaonica>
2. Dragičević Šešić, M.; Stojković, B. Kultura, menadžment, animacija, marketing. Zagreb : Kulturno informativni centar, 2013.
3. Golja, T. Odabrane teme suvremenog menadžmenta u kulturi i turizmu. Pula : Sveučilište Jurja Dobrile u Puli, 2017.
4. Gradska knjižnica Velika Gorica. Dostupno na: <http://www.knjiznica-vg.hr/>
5. Gradska knjižnica Velika Gorica. Izvješće o ostvarenom programu u Gradskoj knjižnici Velika Gorica za razdoblje od 01.01.2019. do 31.12.2019. Dostupno na: <http://www.knjiznica-vg.hr/wp-content/uploads/2015/02/izvje%C5%A1%C4%87e2019.pdf>
6. Gradska knjižnica Velika Gorica. Izvješće o ostvarenom programu u Gradskoj knjižnici Velika Gorica za razdoblje od 01.01.2018. do 31.12.2018. Dostupno na: <http://www.knjiznica-vg.hr/wp-content/uploads/2015/02/izvje%C5%A1%C4%87e2018-potpis.pdf>
7. Gradska knjižnica Velika Gorica. Izvješće o ostvarenom programu u Gradskoj knjižnici Velika Gorica za razdoblje od 01.01.2017. do 31.12.2017. Dostupno na: <http://www.knjiznica-vg.hr/wp-content/uploads/2018/02/izvje%C5%A1%C4%87e2017.pdf>
8. Gradska knjižnica Velika Gorica u lokalnoj zajednici : 130. obljetnica otvaranja Prve čitaonice u Velikoj Gorici / urednica Katja Matković Mikulčić. Velika Gorica : Gradska knjižnica Velika Gorica, 2016.
9. IFLA-ine smjernice za narodne knjižnice / uredile Christie Koontz i Barbara Gubbin. Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2011.
10. Kovačević, J. Narodna knjižnica : središte kulturnog i društvenog života. Zagreb : Naklada Ljevak, 2017.
11. Kronike Velike Gorice. Dostupno na: <http://www.kronikevg.com/>
12. Kultura. // Hrvatska enciklopedija. Mrežno izd. Zagreb : Leksikografski zavod Miroslav Krleža, cop. 2020. Dostupno na: <https://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=34552>
13. Kultura. // Proleksis enciklopedija online. Zagreb : Leksikografski zavod Miroslav Krleža, cop. 2013. 22.06.2012. Dostupno na: <http://proleksis.lzmk.hr/33149/>

14. Leitner, S. Što je kultura? // Nova Akropola. Rujan 2016. Dostupno na: <https://nova-akropola.com/covjek-i-svijet/aktualno/sto-je-kultura/>
15. Matković Mikulčić, Katja. Usmeno priopćenje.
16. Narodna knjižnica : IFLA-ine i UNESCO-ove smjernice za razvoj službi i usluga / priredila radna skupina Sekcije za narodne knjižnice na čelu s Philipom Gillom. Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2003.
17. Noć knjige. // Nocknjige.hr. 23.4.2020. Dostupno na: https://nocknjige.hr/sudionik.php?sudionik_id=9192211
18. Pavičić, J. Strategija marketinga neprofitnih organizacija. Zagreb : Masmedia, 2003.
19. Pavičić, J., Alfirević, N., Aleksić, Lj. Marketing i menadžment u kulturi i umjetnosti. Zagreb : Masmedia, 2006.
20. Popis stanovništva 2011. Dostupno na: https://www.dzs.hr/hrv/censuses/census2011/results/htm/H01_06_01/H01_06_01.html
21. Standardi za narodne knjižnice u Republici Hrvatskoj. // Narodne novine. 9.6.1999. Dostupno na: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/full/1999_06_58_1071.html
22. Strategic Marketing in Library and Information Science / urednik Irene Owens. Binghamton : The Haworth Information Press, 2002.
23. Strategija razvoja grada Velike Gorice 2014. – 2020. : nacrt. // Gorica.hr. Dostupno na: <http://www.gorica.hr/dokumenti/strategija-draft.pdf>
24. Tica, M. Izložba u knjižnici. Zagreb : Naklada Jurčić, 2017.

Popis grafikona

Grafikon 1. Spol

Grafikon 2. Dob

Grafikon 3. Razina obrazovanja

Grafikon 4. Status

Grafikon 5. Članstvo u GKVG

Grafikon 6. Učestalost posjeta GKVG

Grafikon 7. Razlog dolaska u GKVG

Grafikon 8. Najzanimljivija kulturna događanja

Grafikon 9. Kojim putem najčešće saznajete o događanjima u GKVG?

Grafikon 10. Praćenje aktivnosti GKVG na webu

Grafikon 11. Gdje na webu nalazite informacije o aktivnostima u Knjižnici?

Grafikon 12. Praćenje preporuka za čitanje

Grafikon 13. Percepcija knjižnice

Grafikon 14. Uloga kulturnih aktivnosti u knjižnici

Grafikon 15. Važnost posjeta aktivnostima knjižnice u razvijanju ljubavi prema čitanju

Grafikon 16. Utjecaj kulturnih aktivnosti na posudbu i čitanje knjiga

Grafikon 17. Zadovoljstvo ponudom kulturnih aktivnosti u GKVG

Grafikon 18. Zanimljivi i korisni virtualni sadržaji u doba epidemije koronavirusa

Grafikon 19. Čitanje u doba epidemije koronavirusa

Grafikon 20. Nedostajanje dolaska u Knjižnicu

Prilozi

Prilog 1 – Anketni upitnik *Uloga kulturnih aktivnosti u poticanju čitanja u Gradskoj knjižnici Velika Gorica*

Ova anketa provodi se u svrhu pisanja diplomskoga rada na temu *Uloga kulturnih aktivnosti u poticanju čitanja u Gradskoj knjižnici Velika Gorica* na Izvanrednom diplomskom studiju bibliotekarstva na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu.

Prvih 14 pitanja odnosi se na Vaše korištenje usluga Gradske knjižnice Velika Gorica u razdoblju do 19. ožujka 2020. godine, odnosno do zatvaranja Knjižnice za korisnike sukladno Odluci o mjerama ograničavanja društvenih okupljanja, rada u trgovini, uslužnih djelatnosti i održavanja sportskih i kulturnih događanja Stožera civilne zaštite Republike Hrvatske, a s ciljem suzbijanja epidemije bolesti COVID-19. 15., 16. i 17. pitanje odnosi se na Vaše praćenje djelatnosti Knjižnice u novonastalim uvjetima i snalaženje u postojećim okolnostima.

Nakon obrađenih anketa, rezultati će biti dostavljeni Gradskoj knjižnici Velika Gorica te će se korisnicima omogućiti uvid u iste. Povratne informacije iz anketnog upitnika djelatnici knjižnice iskoristit će u svrhu poboljšanja svojih usluga.

Izrazi koji imaju rodno značenje, a dio su ovog anketnog upitnika koriste se neutralno te se odnose podjednako na muški i ženski rod.

Anketa je anonimna, a za njezino ispunjavanje potrebno Vam je otprilike pet minuta.

Nika Matković Mikulčić, mag. philol. lusit. i mag. philol. ital.

SOCIODEMOGRAFSKI PODACI

Zaokružite:

Spol M Ž

Dob

- a) 15-24 godine
- b) 25-34 godine
- c) 35-44 godine
- d) 45-54 godine
- e) 55-64 godine
- f) 65+ godina

Vaša razina postignutog obrazovanja

- a) nezavršena osnovna škola
- b) osnovna škola
- c) srednja škola
- d) viša škola / prvostupnik
- e) visoka škola / magistar struke
- f) magistar znanosti / sveučilišni specijalist
- g) doktor znanosti

Vaš status

- a) učenik
- b) student
- c) zaposlen
- d) nezaposlen
- e) umirovljenik
- f) ostalo

PODACI O KORIŠTENJU KNJIŽNICE

1. Jeste li Vi osobno član Gradske knjižnice Velika Gorica?

- a) jesam
- b) nisam

2. Gradsku knjižnicu Velika Gorica u prosjeku posjećujem:

- a) svakodnevno.
- b) jednom tjedno.
- c) jednom mjesečno.
- d) nekoliko puta godišnje.

3. U GKVG dolazim radi (moguće je zaokružiti više odgovora):

- a) posudbe knjiga.
- b) čitanja novina i časopisa.
- c) učenja i korištenja računala.
- d) informiranja o uslugama knjižnice.
- e) prisustvovanja kulturnim događanjima (književni susreti, festival Turbooks, Noć knjige, radionice u sklopu Četrnog četrtka, izložbe, radionice za djecu, psihoedukativna predavanja, lektiraonice...).
- f) (nečeg drugog, upišite razlog dolaska) _____

4. Ukoliko posjećujete kulturna događanja zaokružite ona koja su Vam najzanimljivija:

- a) književni susreti i razgovori s hrvatskim autorima i autoricama
- b) predavljanje knjiga
- c) radionice u sklopu Četrnog četrtka
- d) psihoedukativna predavanja
- e) *online* čitateljski klub
- f) izložbe
- g) ostalo (navedite vrstu ili naziv događanja) _____

5. Kojim putem najčešće saznajete o događanjima u GKVG? (Moguće je zaokružiti više odgovora.)

- a) web stranica Knjižnice
- b) lokalni portali
- c) društvene mreže
- d) e-mail / newsletter
- e) obavijesti u prostoru Knjižnice
- f) od prijatelja i poznanika

6. Pratite li aktivnost GKVG na webu?

- a) Da
- b) Ne

7. Ako je Vaš odgovor na prethodno pitanje bio pozitivan, gdje na webu nalazite informacije o aktivnostima u Knjižnici? (Moguće je zaokružiti više odgovora.)

- a) web stranica Knjižnice
- b) društvene mreže (Facebook, Instagram)
- c) lokalni portali (Kronike VG, VGdanas, City Radio...)

8. Pratite li preporuke za čitanje koje sastavljaju Vaši knjižničari? (Moguće je zaokružiti više odgovora.)

- a) Pratim preporuke objavljene na mrežnim stranicama Knjižnice.
- b) Pratim preporuke u rubrici *Knjiga tjedna* na portalu Kronike VG.
- c) Pratim preporuke članova Facebook čitaonice.
- d) Pratim nove knjige putem kataloga Knjižnice.
- e) Za preporuku pitam knjižničara.
- f) Ne pratim preporuke za čitanje.
- g) Ostalo _____

ULOGA KULTURNIH AKTIVNOSTI U PROMICANJU ČITANJA I ZADOVOLJSTVO KORISNIKA

9. Smatrate li da je knjižnica više od mjesta koje služi isključivo za posudbu knjiga?

- a) Da
- b) Ne
- c) Ne znam

10. Prema Vašem mišljenju, kulturne aktivnosti koje se organiziraju u prostorima knjižnice (moguće je zaokružiti više odgovora):

- a) doprinose većoj vidljivosti knjižnice u lokalnoj zajednici.
- b) promiču knjigu i čitanje (susretima s književnicima, predstavljanjem knjiga...).
- c) obogaćuju kulturni život članova i korisnika knjižnice te lokalnog stanovništva općenito.
- d) potiču ljude na dolazak u knjižnicu i korištenje knjižničnih usluga te privlače potencijalne korisnike.
- e) omogućuju usvajanje novih znanja i vještina.
- f) Ostalo _____

11. Prema Vašem mišljenju, koliku ulogu u razvijanju ljubavi prema knjizi i čitanju ima posjet knjižnici i aktivnostima koje ona organizira?

- a) Nema nikakvu ulogu.
- b) Ima malu ulogu.
- c) Nisam siguran/na.
- d) Ima veliku ulogu.
- e) Ima izuzetno veliku i važnu ulogu.

12. Smatrate li da Vas prisustvovanje ili sudjelovanje u kulturnim aktivnostima knjižnice potiče na dodatnu posudbu i čitanje knjiga?

- a) Da
- b) Ne
- c) Ne prisustvujem kulturnim aktivnostima.

13. Jeste li zadovoljni ponudom kulturnih aktivnosti u Gradskoj knjižnici Velika Gorica (Središnji odjel za odrasle, Dječji odjel i Knjižnica Galženica)?

- a) Jesam.
- b) Nisam.

14. Koja kulturna događanja bi Vas dodatno motivirala na dolazak u Knjižnicu? (Odgovor nije obavezan.)

USLUGE KNJIŽNICE I NAVIKE KORISNIKA U DOBA EPIDEMIJE KORONAVIRUSA

15. Od 19. ožujka 2020. Gradska knjižnica Velika Gorica zatvorena je za korisnike pa je svoju djelatnost morala prilagoditi novonastaloj situaciji te osmisлити virtualne sadržaje i aktivnosti. Koji su Vam od navedenih sadržaja zanimljivi i korisni? (Moguće je zaokružiti više odgovora.)

- a) Preporuke za elektroničke izvore koji nude e-lekturu, besplatne e-knjige, znanstvenu literaturu, kulturne sadržaje...
- b) Prikazi knjiga na portalu Kronike VG.
- c) Natječaj za naj pismo na temu *Pišem ti pismo... u doba korone*.
- d) Virtualni programi za Noć knjige (kviz, video priče za djecu...).
- e) Rekonstruiranje naslovnica dječjih knjiga i slikovnica te fotografiranje s knjigom.
- f) Edukativne poveznice za kreativan rad i slušanje priča.
- g) Ništa od navedenog.

16. Čitate li više nego inače (knjige iz knjižnice, knjige iz vlastite biblioteke, novine, portale) otkad je na snazi preporuka da se ostane kod kuće?

- a) Da, čitam više.
- b) Čitam kao i prije.
- c) Ne, čitam manje.

17. Nedostaje li Vam dolazak u Knjižnicu i osobni kontakt s osobljem i drugim korisnicima?

- a) Da.
- b) Ne.

Imate li kakav komentar za kraj?

Puno Vam hvala na izdvojenom vremenu!

Uloga kulturnih aktivnosti u poticanju čitanja u Gradskoj knjižnici Velika Gorica

Sažetak

Ovaj diplomski rad ima za cilj prikazati ulogu kulturnih aktivnosti u poticanju čitanja u Gradskoj knjižnici Velika Gorica i potvrditi njihov doprinos u približavanju knjige korisnicima.

Teorijski dio rada daje definiciju narodne knjižnice, njezinih djelatnosti i uloga te određuje što su kulturne aktivnosti, koju svrhu mogu imati i koje vrste postoje. Potom slijedi prikaz Gradske knjižnice Velika Gorica te brojnih kulturnih aktivnosti koje ona provodi. Među korisnicima Knjižnice proveden je anketni upitnik koji ispituje korištenje usluga Knjižnice te mišljenje o ulozi kulturnih aktivnosti u poticanju čitanja. Rezultati toga istraživanja detaljno su obrađeni u ovome radu. Istraživanjem se želi potvrditi značajna uloga koju kulturne aktivnosti organizirane u sklopu Gradske knjižnice Velika Gorica imaju u razvijanju ljubavi prema čitanju. Također, važno je osvijestiti građane da se rad u knjižnici ne svodi samo na posudbu, već na brojna događanja koja od knjižnice čine kulturni centar lokalne zajednice.

Temeljna literatura korištena u izradi rada je publikacija „Narodna knjižnica: IFLA-ine i UNESCO-ove smjernice za razvoj službi i usluga“ te godišnja izvješća o ostvarenim programima u Gradskoj knjižnici Velika Gorica.

Ključne riječi: narodna knjižnica, kulturne aktivnosti, poticanje čitanja, Gradska knjižnica Velika Gorica

The Role of Cultural Activities in Reading Promotion in the Velika Gorica City Library

Summary

The aim of this thesis is to show the role of cultural activities in the promotion of reading in the Velika Gorica City Library and to confirm their contribution in bringing the book closer to users.

The theoretical part of the paper gives the definition of the public library, its activities and roles and determines what cultural activities are, what purpose they can have and what types exist. This is followed by the description of the Velika Gorica City Library and numerous cultural activities that it organizes. A survey was conducted among the users of the Library which examines the use of the Library's services and users' opinion on the role of cultural activities in reading promotion. The results of this research are presented in detail. The research aims to confirm the significant role that cultural activities organized within the Velika Gorica City Library have in developing the love of reading. It is also important to make citizens aware that the work of a library is not limited only to lending the books, but it also includes numerous events that make the library the cultural center of the local community.

The primary literature used in the preparation of this work is the publication "The Public Library Service: the IFLA/UNESCO Guidelines for Development" and annual programme implementation reports of the Velika Gorica City Library.

Key words: public library, cultural activities, reading promotion, Velika Gorica City Library